

Møte onsdag den 5. april kl. 10

President: *Kirsti Kolle Grøndahl*

Dagsorden (nr. 66):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 17)
2. Referat

Presidenten: Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Hilde Frafjord *Johnson* i tiden fra og med 6. april og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Olaf *Gjedrem*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Aud Blattmann.

Presidenten: Aud Blattmann er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Aud Blattmann anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Siv Jensen vil framsette et privat forslag.

Siv Jensen (Frp): På vegne av Øyvind Vaksdal og meg selv vil jeg sette fram forslag om å oppnevne en uavhengig granskingskommisjon for å gjennomføre en granskning av alle forhold i forbindelse med behandlingen av de tidligere pionerdykkere i Nordsjøen, med særlig vekt på å klarlegge og kartlegge myndighetenes mulige ansvar for dette samt gjennomføre en vurdering av hvorvidt pionerdykkerne og deres etterlatte har krav på oppreising og erstatning fra det offentlige.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Grete Knudsen
- statsråd Jørgen Kosmo
- statsråd Anne Kristin Sydnes

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Einar Steensnæs.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren.

Arbeiderpartiet og sentrumspartiene stod sammen i Stortinget like før jul da den nye innlei-loven ble vedtatt. Formuleringene i loven, som disse partiene ble enige om, er glassklare. De betyr i korthet at bedriftene kan leie inn så mange arbeidstakere de vil, i inntil ett år, uten begrensninger.

Men i ettertid er det oppstått en rar diskusjon om forståelsen av loven som jeg mener det ikke er grunnlag for. Til Dagens Næringsliv sier arbeids- og administrasjonsministeren:

«Jeg vil jobbe for at tolkningen av loven blir i tråd med LOs syn.»

Bør ikke statsråden heller arbeide for at tolkningen av loven blir i tråd med Stortingets syn, og med det som faktisk er formulert i loven?

Statsråd Jørgen Kosmo: Selvsagt skal praktisering av loven være i overensstemmelse med de vedtak og fortolkninger som Stortinget som lovgivende myndighet har gjort. Til grunn for de lovendringer som ble vedtatt av Stortinget, lå et ganske omfattende kompromiss blant organisasjonene både på arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden i Norge. Jeg har registrert at det er uenighet når det gjelder fortolkningen av når drøftingsplikt kontra avtaleplikt med de ansattes tillitsvalgte inntreffer. Vi vil derfor sørge for at spørsmålet blir forelagt den lovgivende myndighet i forhold til hvordan loven skal være å forstå, og også hvordan denne i fremtiden skal praktiseres, om det er nødvendig å foreslå konkrete lovendringer for at loven skal være i overensstemmelse med det som synes å ha vært stortingsflertallets begrunnelse for vedtaket. Det får vi komme tilbake til.

Einar Steensnæs (KrF): Jeg takker statsråden for svaret og synes for så vidt det er ryddig at statsråden kommer tilbake til Stortinget dersom han for sin del mener at det er tvil om formuleringene. Etter min vurdering er det overhodet ikke noen tvil, lovens formuleringer er glassklare. Jeg ville bare opplyse statsråden om at dersom han legger en annen forståelse til grunn enn det som lovens faktiske formulering er, vil det ikke være flertall i Stortinget for den endring han så vil søke.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg registrerer at representanten Steensnæs og tidligere stortingsrepresentant Sylvia Brustad har ulik oppfatning om hva som lå til grunn for det kompromisset som førte til det vedtaket. Det er ingen

annen måte å få klarhet i dette spørsmålet på enn at spørsmålet forelegges Stortinget på nytt.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Inge Lønning (H): Jeg har et spørsmål til næringsministeren.

I Aftenposten for 18. mars d.å. stod det et oppslag med følgende ordlyd:

«Næringsminister Grete Knudsen blir sjef for et nytt superdepartement for både næring, handel, forskning, IT og telekommunikasjon.»

Samme dag brakte Dagens Næringsliv samme nyhet under overskriften «Superminister på børs».

Mitt spørsmål dreier seg om hvorledes ansvaret for forskningspolitikken i dette land skal ivaretas under den nye regjering. Mer presist: Hvor skal ansvaret for Norges forskningsråd og ansvaret for koordinering av Regjeringens forskningspolitikk på tvers av departementer, som hittil har ligget hos kirke-, utdannings- og forskningsministeren, ligge i fremtiden?

Statsråd Grete Knudsen: Nå forutsetter jeg at hvordan man organiserer Regjeringens arbeid, ligger til Regjeringen, men det er helt riktig at i forbindelse med regjeringserklæringen og i de uttalelsene som senere kom fra statsminister Stoltenberg, ble det opplyst at mer forskning skal overføres til Nærings- og handelsdepartementet. Bakgrunnen for dette er at vi må knytte forskningen langt tettere opp til bedriftene, fordi det i realiteten er den næringsrettede forskningen det står dårligst til med. Hvordan dette vil bli seende ut, er det nå i gang et arbeid med under ledelse av Statsministerens kontor.

Inge Lønning (H): Jeg er oppmerksom på at den interne organisering av Regjeringens arbeid er Regjeringens suverene ansvarsområde, som Stortinget ikke har noe med. Det bemerkelsesverdige denne gang er imidlertid at man ved Regjeringens tiltredelse har annonsert en ganske radikal endring, samtidig som det nå er gått tre uker uten at det er kommet noen nærmere informasjon om hvorledes denne nye ansvarsdeling skal se ut. Jeg har registrert at det råder betydelig uro i Forsknings-Norge fordi det er skapt uklarhet omkring dette, og etter mitt skjønn er det meget sterkt ønskelig at både Stortinget og Forsknings-Norge snart får beskjed om hvorledes ansvarsforholdene i fremtiden skal være.

Statsråd Grete Knudsen: Jeg kan love representanten at det hurtig skal avklares, og for øvrig vil Regjeringen selvsagt følge opp den offensiven som et samlet storting har gått inn for, nemlig å løfte frem forskningen på en annen måte enn tidligere.

Presidenten: Presidenten er noe i tvil om behovet for oppfølgingsspørsmål, men Petter Løvik skal få ordet.

Petter Løvik (H): Frå Høgre si side har vi stadig peika på kor viktig det er å få ein sterk auke i forskinga, og

no skal delar av dette ligge til statsråd Knudsens departement.

Eg har eit par små spørsmål om dette. Det eine er: Kan vi vente at Regjeringa i revidert nasjonalbudsjett vil legge fram ein forpliktande og konkret opptrappingsplan for norsk forskning framover, og at denne blir følgd opp med løyvingar? Vi har nemleg litt forskjellige erfaringar med dei forpliktingane som har vore tidlegare.

Det andre har tilknytning til sjølve organiseringa. Som representanten Lønning er eg litt forundra over at dette ikkje er avklara, sjølv om det er Regjeringa sitt område å avklare korleis dette skal organiserast. Men kan det vere aktuelt at koordineringa, altså forskingsavdelinga i Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet, blir overført til Næringsdepartementet? Er det eit av dei alternativane som ein jobbar med?

Statsråd Grete Knudsen: Deler av næringsforskningen ligger jo allerede i Næringsdepartementet. Nærings- og handelsdepartementet er en meget stor bidragsyter til det nåværende Forskningsrådet, som også ivaretar grunnforskningen – et område som Stortinget har vært klar på må økes, og spesielt må universitetenes rolle når det gjelder grunnforskningen, styrkes.

Når det gjelder selve oppfølgingen av næringspolitikken, er Hervik-utvalgets innstilling nå ute til høring, og vi forsøker å presse det frem slik at vi så snart som mulig kan legge det frem som egen sak for Stortinget. Hva vi klarer å bli ferdige med av det til revidert nasjonalbudsjett, er det vanskelig å si akkurat nå.

Presidenten: Øystein Hedstrøm – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Hedstrøm (Frp): I går informerte Torger Reve, rektor ved Handelshøyskolen BI, om prosjektet som han er leder for – «Et verdiskapende Norge». Han konstaterte at vi lå dårligst an i Europa når det gjaldt produktivitetsvekst, og også lavt når det gjaldt innovasjon. Han kom inn på nettopp dette med forskning og utvikling i norsk næringsliv, og han sa at våre naboland ligger langt foran oss. Han presiserte at det er spesielt innenfor høyteknologiområdene Norge bør satse.

Ønsker statsråden å følge dette opp når man nå skal intensivere forskning og utvikling, og spesielt satse på næringsklynger innenfor høyteknologiområdene?

Statsråd Grete Knudsen: Svaret på det er ja. Stortinget har jo tatt ut informasjonsteknologi som ett viktig område for forskning.

Men det som også kom frem i den rapporten som Reve presenterte i går, er nettopp at vi har for lite kunnskapsinnhold i våre produkter, og at det er for dårlig kobling mellom forskningsmiljøene og næringslivet. Det må vi ta ad notam, og gjøre alvor av å få forskningsresultatene ut i bedriftene. Der henger Norge sørgelig etter.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Sandberg (Frp): Jeg vil gjerne få stille arbeids- og administrasjonsministeren et spørsmål.

Jeg har først og fremst i diverse avisartikler i det siste registrert med glede statsrådets ønske om å rydde opp og øke effektiviteten i offentlig sektor. Det statsråden indirekte sier, er vel det som Fremskrittspartiet i lang tid har sagt – og delvis blitt kritisert for – nemlig at folk ikke lenger vil finne seg i å bli styrt i sitt valg av velferdsgoder.

Det er vanskelig å se at Arbeiderpartiet skal ha noen slags troverdighet i denne målsettingen. Derfor kunne det være interessant å spørre statsråden hva slags fremdrift han har i tankene med hensyn til å få gjennomført en sånn effektivisering. Skal det igjen nedsettes en rekke byråkratiske utvalg over flere år for å skape enda flere utredninger uten konkrete tiltak, eller kommer statsråden nå med egne konkrete forslag?

Statsråd Jørgen Kosmo: Et program for og en ambisjon om en fornyelse av offentlig sektor vil måtte berøre mange områder og medføre mange enkeltvedtak rundt omkring i Kommune-Norge, i staten, i ulike direktorater, og en del prinsipielle vedtak som må fattes av Stortinget.

Jeg tror at skal vi få dette til, er vi nødt til å innse at vi fra statens side må la være å styre så mye av regler og forordninger. Men noen av disse reglene er hjemlet i lov. Det betyr en lovgivningsprosess der man trekker inn Stortinget for å få til forenklinger og større muligheter for tilrettelegging av et tilbud som er tilpasset folks behov.

På den andre siden er det enkeltting som kan iverksettes. Man kan bygge videre på det programmet som er lagt i forbindelse med offentlige servicekontorer, styrke dem og ta noen initiativ sentralt for å få de ulike etatene til å ta dette på alvor. Det er ting som kan gjøres forholdsvis raskt med prioriteringer. Det er klart at vi forbereder i Regjeringen både de kortsiktige og de langsiktige grep som skal tas på dette området, og i den grad det er nødvendig å skaffe politisk aksept – det tror jeg er nødvendig, for dette betinger også at dette hus er villig til å tenke nytt i forhold til måten man normalt detaljstyrer en del av Kommune-Norge på – er det en del prinsipielle debatter og beslutninger som også må tas i Stortinget. Vi må da selvsagt bruke den tiden det tar å forberede dette som skikkelige saker som gir grunnlag for prinsipielle diskusjoner.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker for svaret.

Jeg registrerer at jeg mottar et godt innpakket svar – jeg kan vel kanskje ikke forvente noe annet heller, nå. Men jeg prøver meg på en annen spørsmålsvinkling.

Arbeiderpartiet presenterte i går en ny debattbok om fremtidens sosialdemokrati. Her skriver Tom Therkildsen, en av statsminister Stoltenbergs fremste rådgivere i tidligere regjeringer, at han er

«lei av alle dem som sier vi må stanse utviklingen og tenke helt annerledes».

Ifølge Aftenposten i går tar han også et sterkt oppgjør med dem i Arbeiderpartiet som snakker med forakt om markedet.

«Vi må bruke markedet aktivt for å skape nye løsninger og å sikre effektiv ressursbruk.»

Videre sier han:

«Vi må få en politikk som åpner for mer mangfold og mer valgfrihet. Vi må se positivt på folks ønske om mangfold.»

Dette er jo som å høre Fremskrittspartiets programerklæringer. Mitt spørsmål er: Er dette også statsrådets vyer om nytenkning og modernisering av offentlig sektor?

Statsråd Jørgen Kosmo: Arbeiderpartiet har hatt en rekke utredningsgrupper i gang for å kaste fram emner og diskusjonstemaer som er nødvendige for at man på landsmøtet til høsten skal kunne fatte beslutninger av betydning for fremtiden. Dette vil bli et meget viktig landsmøte, ikke bare for Det norske arbeiderparti, men for fremtiden, for utviklingen, ikke bare i norsk offentlig sektor, men i norsk samfunnsliv.

Jeg tror alle skal være glad for at Arbeiderpartiet, som det ledende parti i dette landet, tar det arbeidet så alvorlig at vi har en rekke utredningsgrupper i gang som kaster fram ulike alternativer. Så er det landsmøtet som skal fatte beslutninger om hva som skal være Arbeiderpartiets politikk, og så skal vi invitere Stortinget til å følge med oss på ferden.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Per Roar Bredvold.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille statsråden et tilleggsspørsmål i forbindelse med statsrådets ønske om å rydde opp og øke effektiviteten i offentlig sektor.

I en artikkel i Vårt Land 31. mars 2000 sier statsråd Kosmo følgende:

«Det skal ikke være noen ulempe å være innvandrere».

Dette er Fremskrittspartiet enig i. Ingen skal forskjellsbehandles på grunn av rase, religion eller etnisk opprinnelse. Men det jeg reagerer på i nevnte artikkel, er statsrådets mål om å oppfylle Regjeringens ønske om å gi mer makt til innvandrere. Det er allerede nedsatt et utvalg som skal drive rekruttering av innvandrere til statlig sektor samt hjelpe offentlige etater ved ansettelse av nettopp innvandrere. Er ikke statsråden redd for at denne snillismen kan føre galt av sted, når man så spesifikt går inn for å hjelpe en gruppe til å få arbeid innenfor statlig sektor, og enda mer spesifikt innenfor mellomlederstillinger?

Presidenten: Presidenten tror kanskje at dette var litt utenom hovedspørsmålet.

Statsråd Jørgen Kosmo: Det er helt greit. Jeg kan godt svare på det.

Jeg tror at spøreren har et litt gammeldags syn på hvordan vi skal utnytte den verdifulle ressursen som ligger i alle de menneskene som kommer til dette landet, og hvordan vi skal utvikle et fremtidens Norge som gjør at

vi skal kunne foreta de riktige beslutningene som tar hensyn til hele landets befolkning, inkludert de med innvandrerbakgrunn.

For å få dette til tror jeg at vi må gjøre et betydelig arbeid for å forsøke å rekruttere folk med innvandrerbakgrunn i offentlig virksomhet. Det tror jeg faktisk vil styrke våre muligheter i fremtiden til å kunne fatte beslutninger som har positiv betydning for dette landets innbyggerne. En må slutte å dele innbyggerne i dette landet opp i grupper. Man må prøve å se dette som en helhet, og trekke veksler på de ressurser som fins.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings spørsmål.

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille dette tillegsspørsmålet til statsråden:

Statsråden har stadfestet at han vil holde fast på den tidligere regjeringens satsing på et enklere Norge, på servicekontor og på åpenhet i forvaltningen. Kan statsråden bekrefte at også arbeidet med serviceerklæringer, som er helt nødvendig for at borgerne skal føle trygghet for kvaliteten på offentlige tjenester, også vil bli videreført?

Statsråd Jørgen Kosmo: Ja, det kan jeg bekrefte.

Presidenten: Ågot Valle – til oppfølgings spørsmål.

Ågot Valle (SV): Jeg har et tillegsspørsmål til statsråden.

Vi i SV støtter fullt opp om statsrådets ønske om å fornye offentlig sektor, for dermed å skape tillit i forhold til offentlig sektor. Men vi har også utfordret arbeiderpartiregjeringen om å parkere tanken om privatisering. Nå kommer det ulike signaler om hva privatisering egentlig er i statsrådets øyne, i hvert fall i Regjeringens øyne. Vi vil gjerne høre om statsråden mener at konkurranseutsetting er det samme som privatisering. Tar statsråden avstand fra økende bruk av konkurranseutsetting? Ser ikke statsråden at konkurranseutsetting fører til en oppsplitting av tjenester og dermed hindrer folk i å samarbeide på tvers av forskjellige sektorer, og at det også fører til byråkratisering?

Statsråd Jørgen Kosmo: Hvis enkelte forvaltningsnivåer som vi har bestemt at skal ha ansvar for enkelte områder, kommer til en demokratisk beslutning om at man på visse områder kan tenke seg å løse en del oppgaver på en annen måte enn det man gjorde tidligere, så skal de selvsagt ha frihet til å fatte de beslutningene innenfor demokratiets spilleregler.

Det foreligger ingen planer om noen stortilt konkurranseutsetting av det som har vært betraktet som offentlig virksomhet. Men i debatten som går framover mot Arbeiderpartiets landsmøte, kastes det fram en hel masse ideer og tanker. Det tror jeg er nødvendig, slik at vi får åpne prosesser og åpne diskusjoner om hvordan vi skal løse fremtidens utfordringer. Og så må vi hele tiden ha som mål at vi skal ha et velferdstilbud som er så godt til-

passet og så godt praktisert at det kommer brukerne til gode.

Presidenten: Vidar Kleppe – til siste oppfølgings spørsmål.

Vidar Kleppe (Frp): Det er jo betryggende å høre at arbeidet med offentlige servicekontor og gjennomgangen av offentlig sektor skal videreføres av statsråd Kosmo og regjeringen Stoltenberg. Men det som jeg og mitt parti, Fremskrittspartiet, er litt opptatt av, er de mer konkrete og håndfaste tingene som gir resultater. Selv om en må tenkte langsiktig, må en også gjøre noen grep på kort sikt.

Mitt spørsmål til statsråd Kosmo er: Når vil han starte arbeidet med å nedlegge fylkeskommunen som et eget forvaltningsledd? Jeg har registrert at statsråd Kosmo tok til orde for dette da han tidligere var stortingsrepresentant. Kan jeg regne med at han vil sette fullt trykk på dette fram mot behandlingen på landsmøtet i Arbeiderpartiet, slik at vi kan få kuttet ut ett forvaltningsledd i Norge, noe som vil gi store besparelser og fordele ansvaret mellom kommunene og staten på en helt annen måte enn i dag?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg tror alle bør være interessert i å gå inn i en fruktbar dialog om hvor mange forvaltningsnivåer vi skal ha i Norge i fremtiden for å løse de oppgavene vi skal løse overfor landets befolkning. I Arbeiderpartiets siste regjeringperiode ble det satt ned et oppgavefordelingsutvalg, og i all anstendighet må vi vente til dette utvalget har lagt fram sitt forslag, før vi begynner å diskutere de enkelte oppgavene og deres plassering i de ulike forvaltningsnivåer.

Jeg tror representanten Kleppe kan føle seg veldig trygg på at Arbeiderpartiets landsmøte skal være i stand til å fatte noen beslutninger om hvordan dette skal organiseres i fremtiden. Jeg bare råder representanten Kleppe til å følge nøyte med.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Morten Lund (Sp): Jeg har et spørsmål til nærings- og IT-minister Grete Knudsen om norsk eierskap i Hydro Seafood.

Partileder Jagland etterlyste en strategi mot bitvis salg av Norge. Nå ønsker man å selge en kjempestor bit av Norge til et konsern som for tiden har hovedkontor i Nederland, til tross for at det påstås at det foreligger to like gode tilbud fra norske grupperinger. Det har vært meget kraftige reaksjoner på dette her på Stortinget – tverrpolitisk. Også innenfor næringen selv har det vært sterke reaksjoner. En har sagt at dette er som om vi skulle ha solgt oljeressursene i Norge til utlandet på 1970-tallet.

Hydro Seafood har fått vokse så sterkt og har fått ta hånd om så store naturressurser i tillit til at Hydro tenker norsk. Hva vil Regjeringen foreta seg for å sikre norsk eierskap i Hydro Seafood og opptre i samsvar med det som Jagland og andre sentrale arbeiderpartifolk har sagt?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg forutsetter at Hydro, som det velrenommerede konsernet det er, ut fra sine strategiplaner har gjort sine vurderinger og kommet til, ut fra de kjerneområdene de mener det er riktig for konsernet å satse på, at de vil selge ut en del, og at de samtidig har vurdert eventuelle kjøpere ut fra deres kompetanse, deres evne til utvikling og deres evne til forskning.

Men Regjeringens befatning med Hydros eventuelle salg vil komme på det tidspunktet vi etter ervervsloven skal gå gjennom hvorvidt alt har gått riktig for seg – om her er slakt av bedriften, hvordan de ansatte har sett på hele situasjonen osv. Det vil nok, etter at en eventuell avtale er inngått, ta fra en til to måneder før det er en sak for Regjeringen.

Morten Lund (Sp): Når en skal behandle denne saken ut fra det lovverket vi har, både oppdrettslov og ervervslov, går jeg ut fra at Regjeringen vil følge opp det som nå er sagt om at Regjeringen skal være folkets tjener og lytte til folkets vilje. Det er stor uro rundt i landet når det gjelder dette. Folk vil ikke at matproduksjonen langs kysten vår skal kontrolleres av utenlandske konsern. De vil at statlig eierskap skal være til fordel for Norge, og havbrukskompetansen er altså utviklet her hos oss og skulle være til vår fordel.

Regjeringen må etter min mening reagere i denne saken. Hvis ikke, vil løpet være lagt for utflagging av resten av næringen også.

Vi trenger stor lokal velvilje når det gjelder havbruksnæringen og når det gjelder å frigi nye lokaliteter i årene framover, for at næringen skal bli så stor som vi tror den kan bli, og den lokale velviljen tror jeg blir mindre hvis søknadene om lokaliteter kommer fra London eller Zürich.

Er statsråden i tvil om hva folket vil, og er folkets vilje fortsatt viktigst for Regjeringen?

Statsråd Grete Knudsen: Regjeringen vil gå gjennom de ulike lovverkene som gjelder denne saken, når det blir en sak for Regjeringen. Det kan være oppdrettsloven, og det kan – når det gjelder det departementet som jeg bestyrer – være lov om erverv. Men la meg også samtidig si på et helt prinsipielt grunnlag at Norge legger ikke opp til diskriminering av utenlandske kontra norske selskaper.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Det er gjort kjent i dag at Hydro har inngått en forpliktende salgssavtale med Nutreco, noe som betyr at denne saken er kommet mye nærmere en behandling i Næringsdepartementet enn den kanskje var for kort tid tilbake.

Jeg legger merke til at næringsministeren legger vekt på Hydros strategiplaner, og det er jeg enig i. Stortinget skal for så vidt ikke blande seg opp i Hydros egne strategiplaner. Men det Stortinget og Regjeringen i høyeste grad skal blande seg bort i, er strategiplanene for den na-

sjonen vi er satt til å lede. Og når Hydro ønsker å selge en så viktig bit av norsk næringsliv og norsk næringsvekst uten at storting og regjering skal ha en mening om det, så er det unnfalighet.

Mitt spørsmål til næringsministeren er da: Når nå Hydro ønsker å selge, burde ikke den norske regjering ha vært langt mer aktiv, også i kraft av sitt eierskap i Hydro, når det gjelder å sørge for at ringvirkningene kommer det norske samfunn og norske selskap til gode, og at dette ikke bare selges ut til høystbydende, eller uansett selges ut til et utenlandsk firma?

Statsråd Grete Knudsen: Staten har jo en del eierskap, og det er viktig at vi følger opp prinsippene som ikke minst er nedfelt fra denne sal om at de som styrer, skal styre, og at man gir dem den romsligheten det er å vurdere ut fra sine egne strategiplaner.

Hvis man er misfornøyd med hva en del av de statlige selskapene foretar seg, har vi anledning til utskiftninger. Det er veldig viktig, slik jeg opplever det som næringsminister, at man ikke involverer seg i de vurderingene som er gjort ved et eventuelt salg, men at vi bruker det lovverket som vi skal bruke, til å gjennomgå hvordan et eventuelt salg har foregått.

Når det gjelder hele den marine siden, har Stortinget nettopp vedtatt en kolossal opptrapping av forskning og utvikling for å la nettopp det området vokse.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): I den studien som ble presentert i går om framtidig næringsutvikling i landet, er marin sektor utpekt som nr. 1 – før olje og gass, før maritim sektor og før IT-næringen som nr. 4. Det betyr at vi her snakker om en av de aller viktigste næringene for utvikling av verdiskaping i landet i tiden framover.

Etter min oppfatning bør man vektlegge forskning, produktutvikling og foredling når man tar stilling til hvem som skal eie disse næringene i tiden framover, og jeg er helt overbevist om at det best vil komme til å skje innenfor rammen av nasjonalt eierskap.

Oppdrettslokaliteter er en begrensende faktor. Vi snakker her om et selskap som i sum eier en åttendedel av alle oppdrettskonsesjoner i landet, ca. 100 konsesjoner. Det betyr altså at vi selger ut av landet en betydelig del av de lokaliteter som skal sørge for den framtidige verdiskaping.

Mitt spørsmål til statsråden går da på et mer generelt grunnlag: Ser statsråden det i det hele tatt som viktig å legge til rette for at vi skal ha nasjonal kontroll med denne ressursen i framtiden?

Statsråd Grete Knudsen: Svaret på det er ja. Men samtidig vil vi jo også invitere utenlandske selskaper til å være med og videreutvikle også denne næringen – selvsagt. Når det gjelder mulighetene for denne næringen, vil det være viktig for forsknings- og utviklingssiden. Fore-

løpig har ikke akkurat den delen vært så fremtredende i næringen, så de trenger et push, og de trenger også at vi er med dem i videre utvikling.

Presidenten: Jon Lilletun – til siste oppfølgingsspørsmål.

Jon Lilletun (KrF): I den tidlegare nemnde utgreiinga, leidd av Torger Reve, er sjømat sett som det området der ein kan vekse mest. I den same utgreiinga seier dei òg at ein bør satse på det ein er best til frå før – det bør ein utvikle vidare, ikkje minst på forskningssida.

Det har vore ganske stor semje i det norske politiske miljøet om at eigarskap er viktig når det gjeld område der vi er best, og det vi har sett, er at når det vert utanlandsk eigarskap, er det veldig lett at forkinga vert lagd andre plassar enn i Noreg. Hovudtalsmannen for Arbeidarpartiet på Stortinget i nærings spørsmål, Kjell Opseth, Rita Tveiten og ei rekke andre har vore veldig tydelege på at det er ynskjeleg at eigarskapen til denne motoren innanfor oppdrett som dette er, vert verande på norske hender.

Utan å ta stilling til saka: Deler statsråd Knudsen det synet som representanten Opseth har hatt, at ein så viktig faktor som dette er innan denne næringa, skulle ha vore på norske hender?

Statsråd Grete Knudsen: Tilbake igjen til den helt konkrete saken: Der forutsetter jeg at Hydro underveis i det arbeidet har vurdert hvem som er mest kompetent i denne situasjonen til å føre Hydro Seafood vidare. Det er flere tidligere statsråder som har tatt ordet, og den tidligere fiskeriministeren, etter at han gikk av, har hatt et stort engasjement i denne saken, som nok også til dels har vært diskutert – går jeg ut fra – i den tidligere regjering. Men mitt svar når det gjelder forsknings og utviklingsdelen, er at denne må forseres, og så langt det er mulig, må vi sikre at våre norske bedrifter er de som er fremst på dette området.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Karin Andersen (SV): Jeg vil få stille et spørsmål til arbeids- og administrasjonsminister Kosmo.

Dagens debatt, med ensidig fokusering på og frykt for folketrygdens utgiftsforpliktelser, er en farlig forbigåelse av den største utfordringen vi har framover, nemlig å få frambrakt nok omsorgs- og tilsynstjenester og en god nok skole. Det dreier seg altså om å skaffe nok sykepleiere, lærere, hjelpepleiere, omsorgsarbeidere osv., og disse menneskene må trekkes til disse yrkene i et arbeidsmarked som heller vil utvikle flere enn færre gode, nye, interessante og godt betalte jobber i andre sektorer. Det er på tide med en ny og aktiv, offensiv og kraftfull offentlig lønns- og arbeidsgiverpolitikk istedenfor en passiv og dilte etterholdning som man har nå.

Vil statsråden ta initiativ til en slik offensiv lønns- og arbeidsgiverpolitikk i offentlig sektor, slik at vi kan få løst de viktigste oppgavene vi har?

Statsråd Jørgen Kosmo: Langt på vei har representanten Andersen rett i sin beskrivelse av de utfordringer som ligger i det å få folk til å ikke bare utdanne seg til, men også bli i de yrker som skal stå for en vesentlig del av tjenesteproduksjonen innenfor omsorgsyrkene og helse. Det betyr at en rekke mennesker som i dag er i andre typer jobber, forhåpentligvis vil være med på å kvalifisere seg til denne typen jobber i fremtiden. Får vi ikke dette til, vil vi få store problemer med å kunne realisere de mål vi har satt oss for samfunnsutviklingen.

I dette arbeidet er det en rekke tiltak og politiske mål som man må sette seg, men jeg vil være veldig forsiktig med i Stortinget, noen ganske få dager før vi skal åpne lønnsforhandlingene i offentlig sektor, å gi noen signaler om de fremtidige lønns- og arbeidspolitiske spørsmål som vi legger til grunn. Det jeg imidlertid kan si, er at vi kommer til å fokusere mye på at også arbeidsgiveren, som arbeidsgiver, skal være aktiv i disse prosessene, og ikke være tilbakelemt og kun opptre som samfunnspolitikere i denne diskusjonen.

Karin Andersen (SV): Statistisk sentralbyrå har beregnet at det trengs ca. 85 000 nye årsverk i offentlig sektor hvis vi skal greie å gjennomføre de reformene som vi allerede har vedtatt, og det er mer arbeidskraft enn det er rom for i makroøkonomien. Det må jo bety at man må ty til ganske mye sterkere virkemidler for å klare den tøffe konkurransen som vi står overfor. Er det ikke farligere å ikke gi signaler nå som kan gjøre at folk tør å satse på disse yrkene, ikke leser stillingsannonser hver dag, og ikke forsøker å finne seg andre jobber, enn å gi noen positive signaler i dag som kan gi håp om at dette er framtidssyrkene som også vil bli belønnet med god lønn og skikkelige arbeidsforhold, fordi den store arbeidsgiveren, nemlig staten, og politikerne har skjønt at her må man inn med tiltak hvis vi skal løse oppgavene?

Statsråd Jørgen Kosmo: Tariffoppgjøret er en ganske omfattende sak. Selysagt har reelle makroøkonomiske spørsmål betydning for folk flest, som renteutvikling, prisutvikling, reallønnsfastsetting, balanse mellom de som skal stå for offentlig og de som skal stå for privat tjenesteproduksjon, balansen i næringslivet og det ene med det andre. Jeg kan legge fram en lang rekke argumenter for hvorfor jeg som arbeidsgiverrepresentant og som hovedansvarlig for å få gjennomført disse forhandlingene etter de fullmakter Regjeringen gir, ikke i dagens møte bør gi konkrete innspill når det gjelder de tariffforhandlingene vi står overfor.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V): Jeg har et spørsmål til nærings- og handelsministeren.

I Regjeringens tiltredelseserklæring legges det stor vekt på nyskaping, betydningen av å bygge kompetanse, og statsråden har selv markert det sterkt i en rekke sammenhenger. Da blir virkemidlene viktige. Den regjeringen som jeg satt i, gjorde det helt klart at man før som-

meren ville avskaffe den særskatten man nå har på nyskaping, nemlig investeringsavgiften. Som alle vet, er den avskaffet for industri og landbruk, og mitt spørsmål til statsråden er om statsråden og Regjeringen vil fremme initiativ, slik at investeringsavgiften som nå tynger de næringer som trenger utviklingsstimulanser, vil bli avskaffet.

Statsråd Grete Knudsen: En del av disse områder hører vel naturlig inn under finansministeren, men når det gjelder investeringsavgiften, vil den bli sett i forbindelse med moms og momssystemet, og det har finansministeren allerede signalisert at han vil fremme i forbindelse med statsbudsjettet.

Odd Einar Dørum (V): Skal dette i klartekst oppfattes som at det man vil fremme, ikke bare er en vurdering, men et konkret forslag om å avskaffe investeringsavgiften?

Statsråd Grete Knudsen: Tidligere har bl.a. vår partileder og også vår statsminister signalisert at det er en aktuell problemstilling, uten at jeg her og nå kan si at svaret er et helt klart ja, fordi dette skal sees i sammenheng med hele momssystemet og fremmes som en egen sak i den forbindelse.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Gunnar Kvasshem.

Gunnar Kvasshem (V): På en rekke områder nyorienterer Arbeiderpartiet seg nå. De legger seg på en annen politikk enn den de hadde i opposisjon. Mitt spørsmål blir om dette også er tilfellet når det gjelder næringspolitikken og rammevilkårene for småbedriftene ikke minst. Arbeiderpartiet har sagt at de ønsker å kutte ut aksjerabatten, stramme inn delingsmodellen osv. Spørsmålet er om de holder fast ved sin tidligere politikk på dette området.

Spørsmål nr. 2: Når en ikke kunne gi et svar på spørsmålet om investeringsavgiften, ser en at formuesbeskatningen er et problem i forhold til å sikre utviklingen i norske bedrifter? Er en innstilt på å endre opplegget for formuesbeskatningen, slik den avgåtte regjeringen bebudet at den ville gjøre?

Statsråd Grete Knudsen: Når det gjelder nyskaping og spesielt de små og mellomstore bedriftene, vil denne regjeringen stå for en offensiv politikk, ikke minst på bakgrunn av også de rapportene som kom frem i går, om klyngeteorien, fra professor Torger Reve. Den store forskjellen mellom den tidligere regjeringen og den nåværende regjeringen tror jeg imidlertid vil være hele det internasjonale aspektet, i og med at selv den minste bedrift i Norge i dag ikke kan operere isolert fra omverdenen, men vil trenge mange virkemidler som dreier seg om både den nasjonale siden og den internasjonale siden.

Når det gjelder formuesbeskatningen, kan jeg her begrense meg til å si hva Thorbjørn Jagland tidligere har nevnt, at den bør man se på.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H): Hovedspørsmålet dreide seg om skattesystemets forhold til den såkalte nye økonomien, eller den nye type bedrifter.

Det er et gjennomgående trekk at skattesystemet vårt er basert på å tenke på kapital i form av fysisk eller pen-gemessig kapital, og ikke de såkalte humankapitalene. For eksempel har mellompartiene og Arbeiderpartiet sørget for at det å drive forsknings- og utviklingsarbeid i egne aktive selskaper i dette landet er ansett som et liberalt yrke, og altså får høyeste marginalsats i skattesystemet. Det er også sørget for at goodwill og en del andre humankapitalbiter ikke er fratregkbare i delingsmodellen. Det er en rekke slike eksempler på at alle rammebetingelsene i Norge i dag stort sett er til ugunst for bedrifter som jobber innenfor IT, innenfor ny teknologi og innenfor kunnskapsbasert industri. Synes statsråden det er på tide å foreta en total gjennomgang nettopp av rammebetingelsene for denne typen bedrifter når man ser på både investeringsavgiften, formuesskatten og de andre bitene i delingsmodellen, for å motivere disse istedenfor å motvirke?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg er enig med representanten i at det er viktig å se på hvordan vi også skal tilrettelegge systemer som får både utenlandske investorer til å komme til Norge og utenlandske arbeidstakere med høy kompetanse til å delta i vårt arbeid. Nå holder vi på med Hervik-utvalgets innstilling, og der går det nettopp på hvordan vi skal stimulere næringslivet, f.eks. på hele nyskapingssiden, vel vitende om at det er en kunnskapsøkonomi vi befinner oss i. Men hvordan dette skal skje, om det skal skje ved skattefradrag, skattelette eller ved en stimulans direkte fra staten, har vi ennå ikke tatt standpunkt til.

Når det gjelder spørsmålet om en fullstendig gjennomgang av skattesystemet, er ikke jeg den rette til å svare på det nå.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bror Yngve Rahm (KrF): Jeg har et spørsmål til bistandsministeren, som har fått sitte rimelig i fred gjennom hele spontanspørretimen.

Jeg har med interesse merket meg at det har skjedd en endring i arbeidsdelingen mellom bistandsministeren og utenriksministeren i den nye regjeringen. Jeg er selvsagt innforstått med at fordelingen av arbeidsoppgaver mellom de ulike statsråder er Regjeringens eget anliggende, men likevel blir det et spørsmål om hva denne endringen innebærer rent politisk. Jeg vil be statsråden si noe om det, og samtidig svare på hvordan bistandsministeren vil følge opp menneskerettighetsspørsmål som den forrige bistandsministeren hadde hovedansvaret for, når dette nå er overført til utenriksministeren.

Derrest: Hvem skal ha hovedansvaret for å følge opp handlingsplanen for menneskerettigheter som den tidligere regjeringen utarbeidet?

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Det er riktig at det foreligger en ny arbeidsdeling mellom bistandsministeren og utenriksministeren på enkelte områder. Det er slått fast at utenriksministeren har ansvaret for tilretteleggelse, samordning og iverksettelse av norsk utenrikspolitikk, og at bistandsministeren har ansvaret for det bistandspolitiske arbeidet og utviklingsarbeidet utenfor OSSE-området. Det innebærer at utenriksministeren har ansvaret for arbeidet globalt med sikte på fred, forsoning og demokratiutvikling, herunder fredsprosessen i Midtøsten. Videre vil utenriksministeren også ha ansvaret for all norsk humanitær bistand, nødhjelp og hjelp til flyktninger samt ansvar for kortsiktige og langsiktige tiltak i OSSE-området. Bistandsministeren har ansvaret for all annen kortsiktig og langsiktig bistand utenfor OSSE-området, herunder bistand til Midtøsten, Mellom-Amerika og andre konfliktområder, slik det er slått fast i kgl. res. av 17. mars.

Det er klart at ved nyordninger vil det alltid være litt tvil om grensedragninger og spesielt oppfølging av enkelt saker, og at fordelingen ikke automatisk faller på plass. Den endelige grensedragningen mellom utenriksministeren og bistandsministeren vil bli meddelt Stortinget i løpet av vårsesjonen, trolig i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjelder menneskerettighetsspørsmål, vil jeg gjerne presisere at bistandsministeren arbeider pr. definisjon hundre prosent av sin tid med menneskerettighetsspørsmål. Sosial og økonomisk utvikling og også arbeidet for å sikre demokrati, sivile og politiske rettigheter og kulturelle rettigheter i de samarbeidslandene vi har, er bistandsministerens ansvarsområde. Menneskerettigheter er også et tungt ansvar for alle statsrådene i denne regjeringen, det er det veldig viktig å slå fast at de må følge opp innenfor sine ansvarsområder.

Når det gjelder oppfølgingen av handlingsplanen for menneskerettigheter, skal den behandles her i Stortinget senere. Utenriksdepartementet vil ha et ansvar for koordineringen av den oppfølgingen, men her vil det hvile et tungt ansvar på alle statsrådene i Regjeringen.

Bror Yngve Rahm (KrF): Jeg vil takke statsråden for et klart og grundig svar, og jeg ser fram til at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en klar melding om hvordan man tenker seg at denne arbeidsfordelingen helt konkret vil bli i framtiden.

For den forrige regjeringen var menneskerettighetsspørsmål helt sentralt, og vår tidligere regjering tok initiativ til denne handlingsplanen på hele 300 tiltakspunkter, som vi selvfølgelig har forhåpninger om at den nye regjeringen også vil følge opp. Jeg kunne tenke meg å be statsråden kort si litt om opplegget for utviklingspolitikken, om forholdet mellom nødhjelp og humanitær bistand, ikke minst med tanke på de langsiktige behov for utvikling av f.eks. handel og gjeldslette, som også stod meget sentralt i den forrige regjeringens politikk.

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Først vil jeg gjerne si at jeg ser det som viktig i menneskerettighetsarbeidet

at utenriksministeren har menneskerettighetsspørsmålet meget høyt på sin agenda, i likhet med bistandsministeren og de andre ministrene. Vi ser dette grepet som nå er gjort, som en måte ytterligere å styrke arbeidet på menneskerettighetsområdet på.

Når det gjelder forholdet mellom nødhjelp og mer langsiktig bistand og behov for langsiktige utviklingstiltak, er det et veldig viktig anliggende også for oss, naturligvis, å sørge for et godt samspill mellom nødhjelpsinnsett og langsiktig bistand. Det skal vi sørge for gjennom et meget tett samarbeid i politisk ledelse i Utenriksdepartementet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Mitt spørsmål går til statsråd Kosmo. I Regjeringens tiltredelseserklæring er det mange interessante tanker om en moderne offentlig sektor. Jeg har det som prinsipp når andre parti kommer etter og slutter seg til mitt eget partis tanker, ikke å bli i dårlig humør av det. Så det er med forventning jeg ser frem til hva Regjeringen konkret fremmer.

Jeg registrerer at i en av de utredninger statsråd Kosmo tidligere i dag omtalte, som foregår internt i Arbeiderpartiet under ledelse av Kåre Hagen, sies det bl.a. at det offentlige bør begrense sin rolle som produsent av helse- og omsorgstjenester. Da har man altså introdusert det begrep at det offentlige har et ansvar, men hvem som produserer, er underordnet. Innebærer dette at man også vil gi et signal til alle kommuner om at produsentrollen er underordnet, det viktige er ansvarsrollen?

Statsråd Jørgen Kosmo: Som jeg prøvde å si i stedet, var dette et innspill i forbindelse med en viktig debatt, som ikke går på bare fornyelse av offentlig sektor i Norge, men på hvordan vi skal være i stand til å gjøre de riktige prioriteringer for å kunne innfri de løfter vi gir til brukerne. Det er klart at i dette spørsmålet er det helt sentralt at man også er villig til å diskutere hvem som skal stå for produksjon av de ulike tjenester, på hvilket nivå og på hvilken måte, og om det absolutt er slik at man er nødt til å stå for en offentlig produksjon av alt, eller om noe kan være privat og noe offentlig. Vi må være så dristige og åpne at vi går inn og tar politiske diskusjoner på dette og ikke iverksetter ting og eksperimenterer overfor den enkelte bruker uten å ha tatt noen prinsipielle diskusjoner på forhånd. Det er veldig varierende erfaringer fra det store utland når det gjelder resultatene av slike prosesser. Det er klart at Norge er ikke som Oslo. Og man må ikke stille seg i en slik situasjon i dette landet at man får en rekke private monopoler istedenfor offentlige monopoler. Det ville nesten være det verste som kunne skje som et resultat av denne utviklingen. Derfor er det så viktig at man tar de tanker og innspill som kommer også fra høyrepolitikere i disse prosesser når man skal drøfte hvordan man skal organisere tjenesteproduksjonen i offentlig sektor i framtiden.

Så vil jeg si at når Arbeiderpartiets landsmøte først fatter vedtak, vil det være vedtak som ikke bare gjelder

for sentrale deler av Arbeiderpartiet, men for hele Arbeiderpartiet, inkludert den lokale delen, altså kommunestyret.

Per-Kristian Foss (H): Det var nettopp stikkordet «dristig» som statsråden nå brukte i sitt svar, som gav meg en viss inspirasjon, og det var kanskje et forsøk fra Regjeringen på å markere at den kanskje har en litt annen profil en den forrige regjering – det har det ikke vært så mye av hittil. Det var egentlig en indirekte invitasjon til å spørre statsråden om han vil gi et annet signal enn den forrige regjering, for den forrige regjeringen sa jo klart, bl.a. den forrige kommunalminister og sosialminister, at kommunene advares mot å prøve ut andre løsninger enn offentlig tjenesteproduksjon. Vil denne regjering tiltre den samme advarsel, eller vil denne regjering praktisere prinsippet om at kommunene skal stå fritt, og at kommunene må kunne prøve ut ulike modeller?

For øvrig er jeg hjertens enig i at private monopoler er like ille som offentlige monopoler – like ille.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg sa vel at private monopoler ville være verre enn offentlige monopoler, og det står jeg i og for seg fast ved. Når jeg snakker om dristighet, er det å ha politisk mot til å gjøre de undersøkelser og ta de diskusjoner som er nødvendig for at man til slutt kan fatte de riktige politiske beslutninger av hensyn til dem som har behov for tjenestene. Det må jo være det som er utgangspunktet – de som har behov for de tjenestene det offentlige skal tilby. Det må jo være hensynet til dem som veier tyngst, at man har evnen til å behandle folk som er syke, evnen til å kunne stå for en skikkelig eldreomsorg, evnen til å tilby barnehageplasser osv. Når jeg snakker om dristighet, vil det si å få i gang den politiske prosess som skal gjøre oss i stand til å fatte de riktige vedtakene. Hvis dette bare blir lukkede diskusjoner, er det en større mulighet for at vedtakene blir gale, enn hvis de er et resultat av offentlige diskusjoner. Derfor er jeg glad for alle de innspill som kommer.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg synest Stoltenberg-regjeringa si varsling om modernisering og fornying av offentlig sektor er spennande. I så måte ligg det òg på fleire område eit godt grunnlag frå sentrumsregjeringa, alt frå dei over 100 prosjekta i «Eit enklare Noreg» til forslag i utjamningsmeldinga osv.

Når det gjeld privatisering og konkurranseutsetjing, er spørsmålet mitt til statsråd Kosmo: Vil han der ta omsyn til dei erfaringane som f.eks. Danmark og Sverige alle-reie har gjort når det gjeld omsorgstenester, og som viser at ein har blanda erfaringar fordi det er vanskeleg å definera dei krava som skal stillast? Omsorgsbehovet varierer. Vil statsråden ha som utgangspunkt at det er nokre kommunale tenester som lettare lét seg definera og derfor òg lettare lét seg konkurranseutsetja?

Statsråd Jørgen Kosmo: For det første vil jeg trekke et meget klart grenseskille mellom «privatisering» og konkurranseutsetting. Altså: Jeg mener at hvis man sier at man skal privatisere en tjeneste, ligger det i dette at man også privatiserer ansvaret. Hvis man snakker om konkurranseutsetting, innebærer det at det offentlige fremdeles beholder ansvaret for tjenesten og skal stå til rette overfor den enkelte bruker for at man foretar de riktige valgene. I disse prosessene må det være grunnleggende at man skal ha muligheter til politisk styring. Kommunestyret og i og for seg Stortinget skal ha anledning til å gå inn og si: Sånn vil vi ha det. Da må man ha et styringssystem som gjør at det er mulig å gjennomføre dette, at man altså ikke «gifter seg» med vedkommende som skal stå for tjenesteproduksjonen.

Alle disse hensyn må tas med når vi skal treffe de riktige valg. Men jeg vil også si at vi må ikke bli så firkantede at vi ikke innser at de riktige valg på barnehagesektoren ikke nødvendigvis behøver å være de riktige valg på helsesektoren. Alt er ikke svart eller hvitt.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til vår ærede nærings- og handelsminister.

Den største næringspolitiske utfordringen vi har i dette landet, er at mange tradisjonelle bedrifter forvitrer uten at vi klarer å erstatte den verdiskapingen og de arbeidsplassene som går tapt. Det internasjonalt kjente analysebyrået Morgan Stanley Dean Witter sier at de billigste aksjer i Europa kjøpes på Oslo Børs. Det vil si at norske bedrifter går på billigsalg ved siden av at de fusjonerer, legger ned sin virksomhet osv. Bondevik-regjeringen gjorde svært lite for å beholde attraktive bedrifter i Norge. Jeg vil heller si at de administrerte en næringspolitikk for utflytting av norske virksomheter.

Hvilke nye grep vil vår nye næringsminister og arbeiderpartiregjeringen foreta for å motvirke at attraktive bedrifter flytter ut av landet?

Statsråd Grete Knudsen: Det er et viktig spørsmål som representanten her tar opp.

Det vi vet, er at selve kunnskapsinnholdet i våre bedrifter er dårlig. Samtidig har vi noen viktige clusterer, som ikke minst kom frem i går i den rapporten som Torgeir Reve har hatt ansvaret for, og som dreier seg både om den marine og den maritime siden, og vi er et kjempetort energiland. Da må vi se på hvilke virkemidler vi skal være med på for å sikre bedriftene våre fortsatt vekst og bedre vilkår på kunnskapssiden. Da blir svaret forskning, utvikling, utdanning, livslang læring for arbeidstakerne slik at de hele tiden kan ajourføre seg så vi greier å bygge opp under de clusterne som finnes i Norge.

Nå fikk f.eks. rederinæringen veldig gode rammevilkår, skattevilkår, men det som også kom frem i går, var at den samme næringen på utviklingssiden har et godt stykke å gå med egne krefter, slik at samspillet mellom utvikling, forskning, bedrift og utdanning vil nok være

det som er mest sentralt, samtidig som vi må være aggressive overfor internasjonale miljøer og sikre våre bedrifter samme rammevilkår som man har andre steder – de samme kjøreregler. Her tenker jeg både på Verdens Handelsorganisasjon og det avtaleverket som vi er en del av gjennom EØS.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg er enig i at det er et knippe virkemidler som må til for å bedre forutsetningene for konkurransedyktigheten i Norge. En av de tingene som statsråden ikke nevnte, er skjemaveldet og registreringsplikten, særlig for små og mellomstore bedrifter. Der startet jo Bondevik-regjeringen et program, men det første året klarte de bare å redusere skjemaveldet med 6 promille. Men de satte seg et mål om en reduksjon på 25 pst. i løpet av to år.

Statsråden har stilt seg positiv til dette programmet. Jeg regner nå med at hun ikke vil være dårligere enn den tidligere nærings- og handelsministeren. Vil hun opprettholde målene om en reduksjon på 25 pst. i løpet av to år?

Statsråd Grete Knudsen: Vi vil følge opp det gode initiativet som her ble tatt av den tidligere regjering, og så får vi etter en periode komme tilbake til om ambisjonene skal være noe høyere.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten John Dale til utenriksministeren, utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 9, fra representanten Erna Solberg til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av justisministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra justisministeren blir dette spørsmål flyttet og besvart foran spørsmål 27, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 16, fra representanten Annelise Høegh til sosialministeren, bortfaller, da spørreeren ikke er til stede.

Spørsmål 17, fra representanten Ivar Kristiansen til sosialministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra arbeids- og administrasjonsministeren blir dette spørsmål flyttet og besvart etter spørsmål 5, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 23, fra Odd Einar Dørum til fiskeriminister, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Fra representanten John Dale til utenriksministeren:

«FNs sanksjonar mot Irak påfører det sivile samfunnet katastrofale skadeverknader. Verdsorganisasjonens koordinator for det humanitære hjelpearbeidet har nyleg sagt opp si stilling i protest mot det som skjer.

Vil det frå norsk side bli teke initiativ til at det internasjonalt kjem i gang drøftingar for å endre/oppheve ein sanksjonspolitikkk som dramatisk råkar dei veikaste i samfunnet, særleg born og eldre?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

S p ø r s m å l 2

Ingvald Godal (H): Eg vil gjerne få stille følgjande spørsmål til forsvarsministeren:

«Ifylgje oppslag i Aftenposten 29. mars 2000, vert Noregs bidrag til NATOs ståande mineryddarstyrke trekt fordi kontraktsforholda fortsatt ikkje er i orden. Det er andre gongen dette skjer i løpet av eitt år. At Noreg på denne måten ikkje oppfyller sine forpliktingar overfor NATO, er heilt uakseptabelt.

Kva vil statsråden gjera på kort og lang sikt for å rette på dette svært uverdige forholdet?»

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg deler representanten Ingvald Godals bekymring etter at forsvarssjefen i løpet av et snaut år har funnet det nødvendig to ganger å kansellere norsk deltakelse i NATOs stående minerydderstyrke.

Jeg finner likevel grunn til å presisere følgende: I den offentlige debatt framstilles det enkelte ganger slik at all internasjonal tjeneste forutsetter frivillighet. Dette er – jeg hadde nær sagt heldigvis – ikke riktig.

Tjenestegjøring i NATOs stående styrker og eventuell bruk av norsk militært personell i operasjoner med basis i NATO-traktatens artikkel 5, kollektivt selvforsvar, krever ikke frivillighet. Tjenestegjøring i internasjonale fredsoperasjoner forutsetter imidlertid som hovedregel frivillighet. Når forsvarssjefen har valgt å kansellere deltakelse med KNM «Hinnøy», skyldes dette at mannskapet ikke har ønsket å inngå kontrakt om tjenestegjøring i internasjonale fredsoperasjoner dersom dette skulle bli aktuelt under den periode fartøyet var forutsatt avgitt til NATOs minerydderstyrke. Jeg stiller meg fullt ut bak forsvarssjefens avgjørelse om på dette grunnlaget å kansellere KNM «Hinnøy»s deltakelse i NATOs stående minerydderstyrke.

Episodene med KNM «Hinnøy» i år og med KNM «Karmøy» i fjor bør imidlertid nyanseres. Jeg kan nevne at Sjøforsvaret i løpet av dette året har ytterligere tre avgivelser av fartøyer til stående NATO-styrker. Jeg er orientert om at fregatten KNM «Trondheim», ubåten KNM «Utvær» og minerydderen KNM «Karmøy» skal delta i slik tjeneste senere i år, og at kontraktene her er i orden. Noe av problemet nå er, etter det jeg forstår, også at vi

hittil bare har hatt to operative mineryddere. I løpet av året vil imidlertid en tredje minerydder bli operativ, og dette vil også bidra til å bedre situasjonen.

Jeg viser ellers til St. meld. nr. 38 for 1998-99 som ligger til behandling i komiteen. Etter at denne regjeringen har stilt seg bak meldingen, avventer vi nå Stortingets behandling. Selv om en utvidelse i beordringsadgangen for befal ikke direkte omtales i meldingen, tyder debatten omkring meldingen på at dette vil bli et meget sentralt tema under selve behandlingen. Jeg tror en utvidelse av beordringsadgangen er helt nødvendig om Norge i fremtiden skal kunne ivareta våre internasjonale forpliktelser.

I medieoppslag er det særlig vist til utilfredstillende forsikrings- og erstatningsordninger. La meg presisere noe jeg tror alle vet, at dette personellet har avtalefestede forsikringsordninger som er atskillig bedre enn for statsansatte for øvrig – det skulle selvfølgelig også bare mangle. Men like fullt er det bred enighet om behovet for ytterligere forbedringer. Stortingsmeldingen peker på en rekke tiltak for å styrke rekrutteringen til internasjonale operasjoner for ulike grupper personell, herunder også selvfølgelig i forbindelse med forsikringsordningene. Jeg har registret bred støtte til disse forslagene i min tid i forsvarskomiteen, om det er tillatt å vise til den, og jeg regner med at det ikke har snudd seg i løpet av et par uker. Deler av disse tiltakene er under nærmere utredning, oppfølgingen av andre tiltak avventes i påvente av Stortingets behandling. Vi tar sikte på at nåværende avtale som regulerer tjenestegjøring i internasjonale operasjoner, reforhandles i løpet av våren, og forsikringsordningene blir en del av dette.

Gunnar Breimo hadde her overtatt presidentplassen.

Ingvald Godal (H): Eg takkar for svaret, men vil minne om at me no har ni nye mineryddarfartøy som me har brukt milliardbeløp på å skaffe i løpet av 1990-talet. Det er åtte år sidan me melde inn mineryddarfartøy til NATOs Immediate Reaction Forces. Me har hatt åtte år på oss til å få kontraktsforholda i orden, og eg synest det er aldeles ubegripeleg at det ikkje for lengst er på plass.

No har eg forstått det slik at det i det aktuelle tilfellet berre er 5 av 38 av mannskapet som ikkje vil underteikna kontrakt. Eg vil då be forsvarsministeren om å ta fem frå anna hald i Marinen, slik at dette fartøyet umiddelbart kan ta sin plass i NATOs styrke.

For det andre har eg lyst til å seia at eg er heilt einig i at me må få ei beordringsordning, og eg vil anbefale forsvarsministeren straks å setja i gang førebuingar til dette, slik at me kan få ein lovproposisjon om dette til handsaming i Stortinget no i vår.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg setter selvfølgelig pris på min navnebrors offensive tone, men det er veldig sjelden at en representant ber statsråden sette i gang før innstillingen er avgitt. Jeg vil gjerne se innstillingen, og

ber om en viss forståelse for det. Men hvis komiteen er rask, kan det omtrent gå ut på det samme.

Når det gjelder det andre poenget, skal jeg gjerne bringe med meg til forsvarssjefen representanten Ingvald Godals faglige råd når det gjelder mulighetene for å løse dette på andre måter, bl.a. på den måten han antyder.

Jeg finner det ikke formålstjenlig å stå her og fortelle forsvarssjefen nøyaktig hvordan dette skal gjøres, jeg går ut fra at det vurderes. Men jeg skal iallfall sørge for at denne antydningen ikke blir underslått.

Ingvald Godal (H): Eg takkar for svaret, og eg vil berre ønskje statsråden lykke til med det.

Det er uverdig for Noreg at me ikkje er i stand til å stille på linje med våre allierte i ein slik samanheng, når me har utstyret og det berre står på fem personar frå heile den norske marinen. Så lykke til, statsråd!

S p ø r s m å l 3

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har følgjande spørsmål til forsvarsministeren:

«Den svenske Riksdagen har vedtatt store reduksjonar i størrelsen på forsvaret, samstundes som det skal reorganiseras. Det same vil truleg også skje i Noreg. Vi har interesse av og som mål å ha eit godt forsvarspolitisk samarbeid med Sverige.

Vil statsråden, i samband med vedtaket i Riksdagen, sørga for at dette arbeidet nå blir styrkt og meir konkret til dømes på øvingssida, eventuelt også i forhold til å kunne ha felles nordiske FN-styrkar?»

Statsråd Bjørn Tore Godal: Vårt forsvarspolitiske samarbeid med Sverige er blitt betydelig styrket de siste 10 år. Dette er blitt mulig ikke minst som følge av Sveriges økende deltakelse i de europeiske sikkerhetsstrukturene, herunder Partnerskap for fred. Regjeringen vil fortsette å utdype og videreutvikle dette samarbeidet, så vel tosidig som i en flernasjonal ramme.

Det fler nasjonale samarbeidet finner sted både innenfor den nordiske rammen og i en bredere europeisk sammenheng. Det nordiske samarbeidet er i stor grad bygd opp i forbindelse med en videreutvikling av vårt felles styrkeregister for fredsoperasjoner, det såkalte NORD-CAPS. Hensikten er å styrke de nordiske lands kapasitet til å operere sammen ved deltakelse i fredsoperasjoner i regi av FN, NATO, OSSE og eventuelt også EU. Det er følgelig tale om et videre siktemål enn bare rene FN-operasjoner. Målet er på sikt å kunne sette opp en felles nordisk enhet opp til brigadestørrelse. Det vellykkede nordisk-polske samarbeidet under NATO-kommando i Bosnia var et eksempel på et slikt samarbeid. De nordiske land gjennomfører årlig øvelsesserien Nordic Peace, som er øvelser for fredsoperasjoner tilknyttet Partnerskap for fred. Nordic Peace vil for annen gang avholdes i Norge i 2001.

Innenfor det tosidige samarbeidet med Sverige ble det høsten 1999 vedtatt å styrke det operative samvirket innen fredsbevarende virksomhet, særlig gjennom felles

trenings- og øvelsesaktiviteter. Slike aktiviteter vil eksempelvis omfatte stabs- og sambandsøvelser, flyovervåking, spanings- samt ledelses- og basevirksomhet på luftsiden. I tillegg vil det finne sted embargo-, eskorte- og mineryddingsøvelser for de to lands sjøstridskrefter.

Jeg tror derfor jeg kan fastslå at det forsvarspolitiske samarbeidet mellom Norge og Sverige er godt og i kontinuerlig utvikling. Det tjener så vel norsk som nordisk sikkerhet og utgjør dermed et verdifullt supplement til, men selvsagt ingen erstatning for f.eks. øvingssamarbeidet innenfor NATO-rammen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar statsråden for svaret. Eg synest det er bra at ein arbeider med å styrkja det forsvarspolitiske samarbeidet med svenskane – det er positivt og fornuftig. Men eg synest forsvarsministeren har litt preg av Ole Brumm, ein skal satsa på alle hestar, ein skal på ein måte ikkje prioritera noko framfor noko anna, og det trur eg er ein feil strategi. Eg trur ein må velja og ikkje gapa over alt, som forsvarsministeren legg opp til. Og då er utgangspunktet til SV at me ønskjer å styrkja FN sin posisjon, og det trur me best kan skje ved å styrkja samarbeidet med Sverige for å ha styrken klar til FN. Dessverre ser det frå SV si side ut som om forsvarsministeren satsar meir på det nye NATO, altså eit NATO som ikkje treng FN mandat for å setja i verk operasjonar.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Det synes jeg av naturlige grunner ikke, og jeg føler at blandingsforholdet mellom det ene og det andre er godt i det svaret jeg nettopp gav. Men jeg er enig med representanten Langeland, noe Ole Brumm-preg blir det ikke mye snakk om i Forsvaret heretter, hvis det noen gang har vært det. Vi må selvfølgelig velge. Men når det gjelder FN-komponenten av mitt svar, sier det seg selv at hvis vi nå plutselig skulle si til svenskene at nå er det Sverige og Norge det dreier seg om – etter å ha utviklet over år et NORDCAPS-konsept som bygger på at også de andre nordiske land skal trekkes med i fredsbevarende og fredsopprettende operasjoner etter en nordisk lest – ville det kanskje bli misforstått både i Finland og i Danmark. Jeg sier ikke det for å undervurdere betydningen av det bilaterale svensk-norske samarbeidet, men jeg tror min finske og min danske kollega ville bli overrasket om jeg gikk på lufta og sa at nå er det samarbeidet langs Kjølen mellom de to gamle partene i unionen som er det viktigste, mens Danmark og Finland kommer i annen rekke. Jeg har her muligens misforstått representanten, men dette kan vi altså ikke gjøre.

Hallgeir H. Langeland (SV): Statsråden tek nok litt vel hardt i når det gjeld den misforståinga i forhold til Sverige, men det er jo klart at når ein ligg så nær som ein gjer, og f.eks. har eit skytefelt som ein kunne samarbeida om å bruka, er det naturleg å tenkja litt strategisk i forhold til Sverige på den måten.

Det siste oppfølgingsspørsmålet går i forhold til det norske forsvaret sin profil framover. Nå har ein altså ved-

teke eit nytt konsept for NATO, ein har eit investeringsprogram framover – fregattsaka, jagarfly, skytefelt. Det inneber at ein må gjera kraftige investeringar som på ein måte vil gå ut over drifta av det norske forsvaret, og som fører til at ein må skjera ned på andre ting.

Mitt spørsmål er: Kva tid vil forsvarsministeren leggja opp til at det skal vera ein skikkeleg diskusjon i Stortinget om kva slags forsvarskonsept Noreg skal ha, og korleis ein skal delta internasjonalt med dette forsvaret?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Det synes jeg var et godt spørsmål. Hensikten med det arbeidet som nå er i gang, både i det forsvarspolitiske utvalg nedsatt av den forrige regjering, forsvarssjefens arbeid med Forsvarsstudien 2000 og andre prosesser, er at det skal legge grunnlag for en bred behandling i Stortinget i forbindelse med Regjeringens langtidsprogram for Forsvaret i neste periode. Så alle de store spørsmål som representanten med rette tar opp, vil altså bli forelagt Stortinget i form av en melding av langtidsprogramkarakter. Planen er at den skal foreligge i løpet av året, og mest sannsynlig rundt juletider pluss/minus. Det vil være en forutsetning for den brede og helt nødvendige gjennomgang som vi står overfor.

Men jeg vil som en parentes og som en kommentar til det lille som ble sagt om substansen i akkurat dette, si at hvis vi bare skal være opptatt av å bevare Forsvaret sånn som det er med x antall arbeidsplasser over hele landet, uten syn på Forsvarets operative evne, da kommer vi helt galt av sted.

S p ø r s m å l 4

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Sommeren 1999 var jeg på Svalbard-reise med M/S Nordstjernen. I den forbindelse registrerte jeg store mengder drivtømmer i området. Jeg er gjort kjent med at dette er statens eiendom, og at det er gitt tillatelse til å utføre drivtømmer i bearbeidet form. Drivtømmer er en fare for skipsfarten og et fremmedelement i miljøet.

Vil statsråden trappe opp markedsføringen for å ta ut dette tømmeret, slik at disse store ressursene kan omskapes til den verdien de representerer?»

Statsråd Grete Knudsen: Store mengder drivtømmer og rekved er et vanlig syn langs strendene på Svalbard. Tømmeret stammer i stor utstrekning fra flodene i Sibir og driver vestover med havstrømmen. Drivtømmeret har gjennom tidene vært en viktig ressurs for virksomhet på Svalbard, både til bygningsmateriale og til brensel. En stor del av Svalbards faste kulturminner, som er spredd rundt på øygruppen, er bygd nettopp av drivtømmer.

Utgangspunktet for forvaltningen av drivtømmer på Svalbard er forskrift av 25. september 1931 om drivtømmer på Svalbard og Jan Mayen. Ifølge forskriften kan ingen utføre tømmer fra Svalbard uten tillatelse fra Syssel-

mannen. Sysselmannen gav tidligere i år Bjørn Elvenes samtykke til utførsel av drivtømmer i bearbeidet form som et prøveprosjekt for en periode på fem år.

I forbindelse med denne søknaden fra Elvenes tok Sysselmannen kontakt med Nærings- og handelsdepartementet, som er forvalter av statens grunninteresse på Svalbard. Vi stiller oss positive til dette prosjektet og har samtykket til innsanking av drivtømmer i de områdene som eies av den norske stat. Dette samtykket begrenser seg til prøveperioden på fem år. Når denne er utløpt, vil vi ta stilling til om man skal forlenge dette, og eventuelt også følge opp med et mer generelt samtykke.

Jan Johnsen (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har følgende oppfølgingsspørsmål til statsråden: Ser statsråden på dette drivtømmeret som en miljøforurensning på Svalbard, noe jeg synes det er når det ligger i et område som er så spesielt som Svalbard?

Ser ministeren videre muligheten for å ta ut dette tømmeret skikkelig? For den møbelproduksjonen som nå skal foregå av dette tømmeret på Svalbard, tror jeg ikke det blir særlig mye av. Det er bitte lite vi snakker om her, så her må vi enten gi gass og virkelig få tømmeret ut, eller så må vi bare ha det slik som vi har hatt det til nå – bare la det ligge, og la folk ta det til ved eller til bygging eller hva det måtte være. Men det blir ikke et målrettet uttak av tømmeret, og det er det som opptar meg.

Statsråd Grete Knudsen: Det er nok noe ulik oppfatning av hvorvidt dette er et forurensende element eller en del av det totale miljøet på Svalbard. Men vi åpne. Nå er dette forsøket i gang, og jeg har også antydning overfor spørteren at hvis dette er positivt, så vil vi vurdere en mer generell adgang til en slik virksomhet som nå er kommet i stand gjennom Elvenes.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret. Jeg skjønner at statsråden er positiv i forbindelse med denne femårs prøveperioden. Men mitt direkte spørsmål går på om statsråden kan tenke seg å se på dette før utløpet av den perioden, for det er mye tømmer som ligger og går til spille i dette området i den perioden. Jeg må i hvert fall si for egen del at slik som jeg har sett Svalbard med dette drivtømmeret rundt omkring, så er dette for meg en synsforurensning. Vi vet alle at det gror uhyre lite på Svalbard. Det finnes ikke et tre der oppe, så det er i realiteten et fremmedelement i dette området. Og tømmeret er jo kommet dit på grunn av regelrett uhell andre plasser.

Statsråd Grete Knudsen: Miljøvernmyndighetene ser jo nettopp drivtømmer som en naturlig del av Svalbard. Men nå er vi sammen kommet til at vi skal prøve ut denne virksomheten over en femårsperiode, og jeg har også signalisert til spørteren at om det er positivt, vil vi vurdere en mer generell adgang. Og lenger enn det kan jeg ikke gå på dette tidspunktet.

S p ø r s m å l 5

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«I budsjettet for inneværende år ble sjømannsfradraget for statslosene fjernet. Dette har medført en skatteskjerpelse på nær 20 000 kroner for denne yrkesgruppen. Det har tidligere vært en forutsetning at bortfall av sjømannsfradrag skal kompenseres fullt ut, jf. protokoll mellom Arbeids- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene fra forhandlingsmøtene 4. april og 24. september 1992.

Hva vil statsråden gjøre for å imøtekomme dette?»

Statsråd Jørgen Kosmo: Stortinget har fra 1. januar 2000 vedtatt at statsloser positivt er unntatt fra skattelovens bestemmelser om sjømannsfradrag.

Innledningsvis vil jeg si at det normalt ikke gis kompensasjon for endringer i skatteregler. Det ble imidlertid gjort et unntak i 1992, jf. St.prp. nr. 75 for 1990-91, om at enkelte yrkesgrupper som hadde hatt sjømannsskatt over lengre tid, skulle få 100 pst. kompensasjon for bortfall av sjømannsfradraget. Dette gjaldt så vel privat som offentlig sektor.

I 1992 ble det på denne bakgrunn ført forhandlinger om kompensasjon for bortfallet av sjømannsfradraget for de grupper som hadde hatt dette før 1992.

Statslosene fylte ikke lovens kriterier for sjømannsfradrag før 1992, og hadde derfor ikke rett til fradraget. Statslosene ble derfor ikke omfattet av avtalen mellom Arbeids- og administrasjonsdepartementet og organisasjonene i 1992.

I 1992 endret imidlertid Finansdepartementet ved forskrift av 13. februar 1992 kriteriene med sikte på å snevre inn kretsen av sjøfolk med rett til sjømannsfradrag. Det var ikke tilsiktet at statsloser skulle få rett til sjømannsfradrag i og med at losarbeidet foregår over relativt korte strekninger og at nesten alle overnattinger skjer hjemme.

Slik disse kriteriene ble utformet, kom statslosene utilsiktet inn med rett til sjømannsfradrag.

For å rette opp denne utilsiktede retten vedtok Stortinget regjeringens forslag, jf. St.prp. nr. 1 for 1999-2000, om at statslosene er unntatt fra skattelovens bestemmelser om sjømannsfradrag fra 1. januar 2000. I budsjettet er det lagt opp til at dette gir en skattemessig innsparing på om lag 5 mill. kr. Slik jeg forstår det, ble det i Stortinget diskutert om bortfallet skulle kompenseres slik det ble gjort i 1992. Flertallet sluttet seg til at det ikke skulle gis kompensasjon for statslosene.

På denne bakgrunn finner jeg ikke grunnlag for noe annet enn å følge opp Stortingets beslutning.

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg synes var skuffende.

Som jeg nevnte i mitt hovedspørsmål, har altså statslosene fått en kraftig skatteskjerpelse på nær 20 000 kr som følge av budsjettavtalen mellom den daværende

Bondevik-regjeringen og Arbeiderpartiet, og dette ble fulgt opp med lovendring i desember 1999.

Etter hva jeg erfarer, har flere andre lignende yrkesgrupper de senere år blitt fratatt sjømannsfradraget, men felles for dem alle er at de har fått det kompensert. Det gjelder f.eks. mannskapet på redningsskøyene, ferjemannskap og mannskap på flyteriggene.

Har statsråden virkelig ikke forståelse for reaksjonen blant statslosene på den kraftige netto inntektsreduksjonen dette har medført? Og føler ikke statsråden et ansvar for å følge opp med kompensasjon også til denne yrkesgruppen på linje med det som har vært gjort for dem jeg tidligere har nevnt?

Statsråd Jørgen Kosmo: I og for seg kan jeg godt forstå at spøreren og statslosene er skuffet over det svaret jeg er nødt til å gi. Men det hjelper liksom ikke hvor mye forståelse jeg enn har for problemstillingen, for Stortinget har faktisk fattet et vedtak, og dette spørsmålet har vært diskutert i Stortingets organer i forbindelse med beslutningen.

Det fins derfor ikke noe grunnlag for meg til å ha noen annen forståelse av spørsmålet enn det Stortinget har lagt til grunn – og det må jeg rette meg etter, selvsagt. Derfor er det ingen annen vei inn i dette enn å ta til etterretning det vedtaket Stortinget har fattet.

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden sa i sitt første svar at statslosene utilsiktet hadde fått dette fradraget. Men de oppfylte jo kriteriene om 130 dagers seilingstid som lå i loven, så jeg mener at det selvfølgelig ikke er utilsiktet.

Statslosenes ønske om kompensasjon for bortfall av sjømannsfradraget er etter mitt skjønn i høyeste grad berettiget. Er statsråden enig i at dette ønsket, eller rettere sagt kravet, må behandles som en reell kompensasjon for bortfall av fradrag, separat fra den ordinære lønnskamp?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg redegjorde i mitt første svar for sakens fakta. Statslosene hadde ikke ved de endringene som ble gjennomført i 1992, rett til å føre forhandlinger om kompensasjon, men det var utilsiktet ved forskriftsendringen som senere ble gjort, at statslosene derigjennom fikk rett til sjømannsfradrag.

Spørsmålsstilleren burde jo ha stilt disse spørsmålene og tatt denne diskusjonen da Stortinget behandlet saken, det var jo da beslutningen ble tatt. Det er ingenting jeg kan gjøre i ettertid for å glatte over den beslutningen Stortinget har tatt – den må jeg selvsagt rette meg etter, det skulle bare mangle.

Presidenten: Vi går så til spørsmål 17.

S p ø r s m å l 1 7

Presidenten: Dette spørsmål, fra representanten Ivar Kristiansen til sosialministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkommende.

Ivar Kristiansen (H): Jeg har fremmet følgende spørsmål til sosialministeren:

«Bopro, et selskap som er heleid av Bodø kommune, tilbyr sine utviklingshemmede ansatte 10 kroner pr. time. Dette er etter min og manges mening en helt uverdigg honorering, som på ingen måte bidrar til å gjøre hverdagen mer verdig og selvstendig for utviklingshemmede.

Fins det ingen offentlig standard for betaling av ansatte i slike tilfeller, og hvis ikke, hva vil statsråden gjøre for å rette opp slike uverdige forhold?»

Statsråd Jørgen Kosmo: Selskapet representanten Ivar Kristiansen henviser til i spørsmålet, er et arbeidsmarkedstiltak og tilhører derfor arbeids- og administrasjonsministerens ansvarsfelt.

Bedriften er et arbeidssamvirketiltak i offentlig virksomhet, en ASVO-bedrift. Dette er et tiltak som gir varig sysselsetting til yrkeshemmede som ikke uten videre kan formidles til ordinært arbeid eller nyttiggjøre seg andre arbeidstilbud. Målgruppen er personer som har fått innvilget eller har rettigheter til uførepensjon eller andre trygdeytelser.

Staten yter støtte til ASVO-bedriftene pr. tiltaksplass. Det statlige driftstilskuddet er i år 84 300 kr. I tillegg mottar arbeidssamvirketiltakene også kommunal støtte. I gjennomsnitt svarer den kommunale støtten til om lag 1/3 av det staten bidrar med. Det offentlige tilskuddet til bedriftene er derfor betydelig.

Gjennom arbeidsmarkedsmyndighetenes retningslinjer for tiltaket er det bestemt at eventuelt overskudd skal forbli i bedriften og nyttes til tiltak som kan forbedre arbeidssituasjonen for de yrkeshemmede eller brukes til ulike velferdstiltak.

Arbeidssamvirketiltakene er dermed basert på at ytelsen til den enkelte i hovedsak utgjøres av uførepensjonen. Det er viktig å være oppmerksom på det. Deltakerene mottar ikke ordinær lønn fra bedriften, men kan få utbetalt en økonomisk godtgjøring eller bonus. Dette er en bonus som bestemmes ut fra verdiskaping i selskapet. Størrelsen på bonusen avtales mellom tillitsvalgte for de yrkeshemmede og bedriftens ledelse. Arbeidsmarkedsmyndighetene griper ikke inn i dette forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Jeg ser heller ingen grunn til at vi skulle be arbeidsmarkedsmyndighetene gripe inn på dette området. Arbeidssamvirketiltakene har i dag en viktig sosial funksjon for de som jobber der. Skulle kravene til produktiv innsats og inntjening øke, vil det kunne fortrenge de svakeste tiltaksdeltakerne.

Ivar Kristiansen (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Det statsråden egentlig sier, er at han ikke er villig til å gjennomgå et regelverk som fortoner seg meget stivbeint. Og han sier også at han ikke er villig til å gå gjennom et system som ikke honorerer utviklingshemmede for den jobben de faktisk gjør. Dette er ikke med på å skape den nødvendige selvrespekt som følger av det å

(Ivar Kristiansen)

kunne leve i større grad av egen inntekt, som også denne befolkningsgruppen har krav på.

Da har jeg lyst til å spørre statsråden om han ikke i det minste kan vurdere å se på en overføring – i dette tilfellet til Bodø kommune – av en del av trygdemidlene, sånn at en større andel av den inntekt som den enkelte utviklingshemmede har, i dette tilfellet ved egen jobb, framgå som lønn og en mindre andel som trygd.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg er opptatt av å se på alle regler som kan virke stivbente og upraktiske, og gi styrene og ledelsen i de enkelte tiltak størst mulig anledning til å foreta de rette valgene.

Men her er jo ikke regelverket stivbent! Vi gir et stats-tilskudd, og så bidrar kommunene i tillegg. Så sier vi at dette er det grunnlaget dere har å drive på. Og det de som er ansatt der skal ha som garantert inntekt, er det de normalt ville fått i uførepensjon. Og hvis dere greier å få til en verdiskaping i bedriften, så må dere fordele denne verdiskapingen på de ansatte i bedriften, enten som lønn eller som andre velferdstiltak.

Så det blir på mange måter bedriften selv som avgjør dette. Jeg må si at vi kan ikke gå inn og stille helt andre produktivitetskrav enn det ser ut til at de er i stand til å gjennomføre. Derfor kan jeg ikke se at regelverket er til hinder for denne praksisen vi har i dag.

Ivar Kristiansen (H): Jeg tror statsråden må ta seg en tenkepause i garderoben sammen med sine kollegaer, for dette er ikke et spørsmål om produktivitet. Det finnes på alle andre områder i arbeidslivet standarder som skal følges og som blir fulgt. Blir de ikke fulgt, vet vi at det er et tilstrekkelig apparat som sørger for at lover og regler som gjelder i ansatteforhold, blir overholdt.

Mitt poeng er at dette er en lite verdig situasjon både for den ansatte og for resten av denne søkkrike nasjonen, når vi ser at vi har utstyrt utviklingshemmede rundt omkring med et lønssystem hvor de i enkelte tilfeller ikke engang klarer å dekke sine reisekostnader til og fra jobb. Så dette er ikke et spørsmål om å plusse på en sum, økte offentlige utgifter, men kanskje om en fordeling som gjør at vi kan se på også denne gruppen med litt andre øyne enn man har vært villig til hittil.

Statsråd Jørgen Kosmo: Ja, jeg kan godt gå i garderoben og sitte der en stund, men det er ikke sikkert at jeg kommer til noe annet resultat.

Selvsagt skal vi diskutere, og det skal fortløpende vurderes, om det tilskuddet som gis gjennom arbeidsmarkedsetaten på godt og vel 84 000 kr, er stort nok, om det gir bedriften den muligheten som de trenger å ha for å kunne tilby de ansatte – og jeg understreker *de ansatte* – de valgmuligheter de må ha for å kunne fungere som mennesker i samfunnet. Det skal vi gjerne diskutere. Men å overføre denne delen av arbeidsmarkedstiltakene på 84 000 kr til kommunene – som representanten foreslo – kan jeg ikke se vil løse noe som helst slags pro-

blem. Men selvsagt skal vi fortløpende vurdere størrelsen på den summen som hver enkelt tiltaksplass skal ha.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 6.

Spørsmål 6

Sverre J. Hoddevik (H): Jeg skal få lov til å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren: «Mandag 27. mars 2000 ble det offentliggjort en rapport som konkluderte med at norsk offshoreberedskap tilknyttet ulykker er svekket.

Hva er statsrådets syn på sikkerhetssituasjonen knyttet til norsk offshorevirksomhet?»

Statsråd Sylvia Brustad: I rapporten om norsk offshoreberedskap, som for øvrig er utarbeidet av offshore-fartøynæringa, fremsettes det en rekke påstander vedrørende sikkerhet og beredskap på norsk kontinentalsokkel. Jeg kan ikke gå god for alle de påstander som fremsettes der. Hovedkonklusjonen av Oljedirektoratets tilsyn er at petroleumsvirksomheten skjer innenfor forsvarlige rammer og i samsvar med det regelverket som gjelder for virksomheten.

I de senere årene har vi imidlertid sett at olje- og gasselskapenes stadig økende krav til lønnsomhet og effektivitet, kombinert med en varierende oljepris og økte drifts- og vedlikeholdskostnader på eldre innretninger i Nordsjøen, har ført til et massivt press fra industrien for å bedre rammebetingelsene. For sikkerhets- og arbeidsmiljømyndighetene har dette gitt seg utslag i at industrien utfordrer oss med hensyn til valg av teknologiske og organisatoriske løsninger i forhold til helse-, miljø- og sikkerhetsregelverket.

Det jobbes nå i Olje- og energidepartementet med en stortingsmelding om olje- og gassvirksomheten, der det vil være et eget kapittel om arbeidsmiljø- og sikkerhetsforhold som omtaler nettopp disse problemstillingene.

På bakgrunn av de erfaringer som Oljedirektoratet har gjort gjennom tilsyn, og de synspunkter som har fremkommet gjennom diverse rapporter om risikonivået på sokkelen, har jeg bedt Oljedirektoratet om å foreta en gjennomgang av risikoforholdene i olje- og gassvirksomheten. Direktoratet er – etter det jeg er kjent med – allerede godt i gang med dette arbeidet, som vil pågå gjennom hele dette året.

Sverre J. Hoddevik (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg kan umiddelbart være enig i at det kan henge et lite stempel av bestillingsverk ved denne rapporten som jeg viste til. Men ikke desto mindre har man påpekt en del viktige ting som det ikke er så lett å feie under teppet på noen måte. Blant annet er det et viktig punkt der man i sterk grad har fokusert på sannsynlighetshemmende tiltak med hensyn til ulykker, og konsekvenshemmende tiltak har slik sett kommet i skyggen. Det gir en beklemmende følelse når disse tiltakene blir tatt bort. Vi har sett en gradvis utfasing her av stand by-fartøy, som denne

næringen konkret er knyttet til, og det er også påpekt at i gitte kritiske situasjoner er helikoptertilgangen i 95 pst. av tilfellene uaktuell.

Deler statsråden denne beklemmende følelsen, og ser man med bekymring på at man får godkjent slike beredskapsplaner uten det som rapporten kaller dedikerte fartøy?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg kan ikke her og nå ta konkret stilling til hva som er best av de forslag som ligger på bordet i forhold til ulike beredskapsløsninger, i forhold til antall fartøy kontra helikopter osv., men det skal vi selvfølgelig vurdere.

Det er ingen tvil om at den rapporten som representanten Hoddevik her tar opp, er et av flere innspill i den gjennomgangen som vi nå har bedt Oljedirektoratet om å sette i gang, og som de allerede er i gang med, og som selvfølgelig er et av flere innspill i forhold til den saken som Regjeringa jobber med, som dreier seg om arbeidsmiljø og sikkerhet, for å se på nettopp sikkerheten i forhold til Nordsjøen når det gjelder det som her er tatt opp. Når vi gjør det, er det fordi vi har fått en del signaler som det er grunn til å ta på alvor. Det gjør Regjeringa, og det er også derfor vi har bedt Oljedirektoratet om å sette i gang med den jobben, og så vil vi selvfølgelig komme tilbake til Stortinget når tida er inne for det.

Sverre J. Hoddevik (H): Jeg takker på nytt for svaret.

Det som har vist seg nylig – jeg viser til «Sleipner»-ulykken – er at tilstedeværelse av fartøy er veldig avgjørende i tilfeller der personer havner i sjøen. Og maritim kompetanse er ikke til å kimse av, verken på feltet eller i planleggingsfasen. Det som denne rapporten også påpeker, og som jeg ønsker at statsråden skal notere seg, er at det blir etterlyst maritim kompetanse også i Oljedirektoratet og i den prosessen som skjer mellom operatør og direktorat når planer skal godkjennes.

Vil statsråden notere seg dette som et viktig spørsmål? Og kanskje går det også an å få belyst et britisk eksempel, der man etter en samlet vurdering har avstått fra full godkjenning fra myndighetenes side nettopp for å holde på et varig ansvar hos operatørene, der man har et selvstendig ansvar i britisk sektor, uavhengig av godkjente dokument, nettopp for å begrense risikoen.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg kan ikke gi noe mer konkret svar her og nå enn det jeg allerede har gjort. Men det er klart at vi tar med oss alle innspill som kommer og som har kommet, og ideer til hva som kan gjøres, i den gjennomgangen som vi allerede er i gang med, og vi skal komme tilbake til Stortinget med noe når tida er inne for det.

S p ø r s m å l 7

Karin Andersen (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Tomtemangel og høye tomtepriser er viktige årsaker til at nye boliger blir svært dyre og boligbehovet for folk med små eller ingen inntekt ikke blir løst. Staten er en

stor eiendomsbesitter, og kan gjennom sin tomte- og eiendomspolitikk bidra til å få fart i den sosiale boligbygginga.

Vil statsråden ta initiativ til at staten går igjennom statlig tomteareal og eiendomsmasse for å kunne bruke disse som innsatsmidler i en boligsatsing for unge og vanskeligstilte?»

Statsråd Sylvia Brustad: Representanten Andersen reiser et viktig spørsmål, som Regjeringa i aller høyeste grad tar på alvor, og jeg vil med en gang si at jeg deler hennes bekymring i forhold til situasjonen for unge og vanskeligstilte på boligmarkedet. Det er jo heller ingen tvil om at dagens tomtepriser og boligpriser er svært høye i deler av landet vårt, særlig i de største byene. I St. meld. nr. 14 for 1998-99 – som representanten helt sikkert kjenner til – Om verksemda til Den Norske Stats Husbank 1996-97 blir det dokumentert at dette fører til at Husbanken spiller en liten rolle i byene. Dette ønsker Regjeringa å endre, slik at Husbanken også kan spille en større rolle i våre store byer. I retningslinjene for boligtilskudd til utleieboliger er det forutsatt at kommunene bidrar med finansiering, f.eks. i form av rimelige tomter. Mange kommuner ønsker dessverre ikke å gjøre dette. Med bakgrunn i erfaringer med kjøp og opparbeiding av tomtearealer på 1980-tallet har de fleste kommuner valgt å opptre mer og mer i tråd med markedsmessige prinsipper og forlanger vanligvis markedspris ved salg av eiendommer og tomter.

Det er jo ingen tvil om at nettopp mangelen på tomter er en vesentlig årsak til at vi har så høye boligpriser som vi i dag har, spesielt i de sentrale strøk. Kommunene kan gjennom god arealplanlegging tilrettelegge for økt boligbygging, hvis de vil. Departementet har både gjennom rundskriv og i andre sammenhenger oppfordret kommunene til å lage lokale arealplaner og lokale handlingsprogram for å bygge ut flere boliger for disse gruppene. Gjennom et godt samarbeid med private utbyggere, boligkooperasjonen, Husbanken og grunneiere, som i høyeste grad også kan være staten, bør det være mulig å komme fram til gode løsninger. Regjeringa skal gjøre hva den kan for å bidra til at så skjer.

Jeg vil også orientere om at Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet samarbeider om et prosjekt for bedre arealutnyttelse i byer og tettsteder. Dette er et arbeid som vil bli slutført i løpet av dette året, og vi venter da flere anbefalinger som vil gjelde tilgangen på tomter for boligformål. I denne sammenhengen vil departementet også vurdere det spørsmålet som representanten Andersen tar opp, spesielt i forhold til boligsituasjonen for unge og vanskeligstilte, som er en kjempeutfordring. Så svaret er: Ja, Regjeringa vil ta en gjennomgang av den boligmassen som staten sitter på, og også det tomteareal som vi har, for å se på om en del av det kan gjøres om til boliger for unge og vanskeligstilte.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, som var positivt. Det er kanskje ikke så rart, fordi Arbeiderpartiet

og SV har før fremmet forslag sammen om en slik gjennomgang. Nå er Arbeiderpartiet i regjering og har mulighet til å ta tak i dette temaet på egen kjøp, og jeg er glad for at de gjør det.

Statsråden sa at tomteprisene nå er svært høye – og det er riktig – og at kommunene nå selger til markedspris. Det er kanskje ikke så rart, fordi det er en viktig verdi som kommunene har, og kommunesektoren har som kjent et stort underskudd for tida.

Problemet er jo at staten oppfører seg på samme måten, ved også å selge til høystbydende. Og tomtene blir jo ikke særlig mye rimeligere av den grunn.

Mitt oppfølgingsspørsmål må bli: Når staten går igjennom eiendomsmassen og tomtearealene sine, er det med sikte på å kunne tilby disse tomtene eller eiendomsmassen billigere, under markedspris, slik at prisen på prosjektene blir lavere?

Kjell Engbreten hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sylvia Brustad: Svaret er ja. Vi vil vurdere alle sider ved dette i vår bestrebelse på å skaffe langt flere rimelige, nøkterne utleieboliger for ungdom og for dem blant oss som har det aller vanskeligst. Og da er det klart at staten også må se på hvor mye man skal ta betalt.

Representanten Andersen er også kjent med at da spørsmålet om rikshospitaltomta var oppe, mente både Arbeiderpartiet og SV at en del av den burde kunne være forbeholdt nettopp boliger for unge og vanskeligstilte. Men dessverre, den regjeringa vi hadde den gang, hadde et annet syn på det, så vi fikk ikke til det. Så det er klart at dette tar vi på alvor. Vi skal fra statens side også gå gjennom det når vi har mulighet til det, for å se på hva vi kan gjøre for å bidra til å nå det målet som jeg oppfatter at Arbeiderpartiet og SV er enige om, nemlig at vi skal greie å framskaffe langt flere boliger til dette formål. Og da skal ikke noe være fredet i utgangspunktet. Vi skal gå gjennom og se på alle de mulighetene vi har, og det skal vi også følge konkret opp.

Karin Andersen (SV): Jeg vil igjen takke for det positive svaret. Det høres ut som det kanskje skal bli en ny giv i boligpolitikken. Det trengs sannelig, fordi den har nå smuldrert bort helt siden begynnelsen på 1990-tallet.

Poenget med å fokusere på tomter er jo at det er en mangelvare. Når tomteprisen er høy, er det også stor omsetning av dem. Det er mange som er ute etter tomter i dag. Det betyr at hvis man ikke fra statens side nå ganske raskt får en slik gjennomgang på plass, og får på plass en ny holdning til dette i statlig sektor, kan mye av tomtearealene allerede være borte.

Er det slik at statsråden nå vil sette bom for at statlig areal skal avhendes og selges i perioden fram til man har fått denne gjennomgangen, slik at man ikke kvitter seg med det man kunne ha som innsatsfaktor i en slik bolig-satsing?

Statsråd Sylvia Brustad: Det jeg kan love, er at den gjennomgangen som representanten Andersen har spurt meg om, skal skje raskt. Vi skal gå gjennom både tomte- og eiendomsmasse for å se om vi kan omgjøre deler av det til rimelige boliger for unge og vanskeligstilte. Akkurat hvor fort vi greier det, tør jeg ikke stå her og svare på, men jeg lover at det skal skje veldig raskt.

Hva som eventuelt skal skje i mellomtiden, kan jeg ikke svare på her og nå, også fordi det er flere enn meg i denne regjeringen som mener noe om det, ikke minst den ministeren som har hovedansvaret for akkurat tomter og statlig eiendomsmasse, og det er andre enn meg. Jeg hører hva som er sagt, og det skal jeg også bringe tilbake. Men jeg lover at den gjennomgangen skal vi prøve å få gjort så fort som overhodet mulig.

S p ø r s m å l 8

Karin Andersen (SV): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I Norge er det få sosiale utleieboliger. De fleste er i kommunalt eie. Gjennom åra har mange av disse boligene blitt nedbetalt, delvis av subsidierte lån/tilskudd fra Husbanken, og med den enkelte leietakers trygd, sosialhjelp og bostøtte. Nå selges eller leies slike boliger ut til markedspris.

Er statsråden enig i at det må lages regler som sikrer at beholdningen av sosiale boliger ikke synker, og at statlige penger til sosial boligbygging sikrer varige botilbud til unge og vanskeligstilte?»

Statsråd Sylvia Brustad: I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 49 for 1997-98 – som representanten Andersen kjenner godt – Om boligetablering for unge og vanskeligstilte, jf. også innstillingen som kom fra flertallet i kommunalkomiteen, var det bred enighet om at det var for få boligløsninger for dem som har problemer på boligmarkedet.

Jeg er helt enig i at vi må jobbe for å øke tilbudet av slike boliger, og det ønsker Regjeringen å bidra til gjennom en konkret opptrappingsplan der både staten, kommunene, boligbyggelagene og andre som har interesse av å bidra her, må spille på lag for i fellesskap å få til noe. Én forutsetning er utarbeidelse av lokale handlingsplaner for at vi skal få det til. Det er helt avgjørende at kommunene fører et aktivt og godt boligpolitisk arbeid, med hensyn til både å dokumentere behovene i de enkelte kommuner og også å komme med forslag til hva som kan gjøres. På den bakgrunn er det at staten bør stille opp med lån og tilskudd for å øke tilbudene der behovene er aller størst. Jeg mener at dette er en riktig vei å gå for at vi på sikt kan få et boligtilbud som er tilpasset de utfordringene vi faktisk står overfor. Her tror jeg også det er viktig at vi greier å få fram de gode eksemplene i de kommuner der en har lyktes, som også andre kommuner kan ta lærdom av.

Når Husbanken gir tilskudd til utleieboliger, er det en forutsetning at tilskuddet blir i prosjektet. Tilskuddet avskrives med 10 pst. over en tiårsperiode. Disponeres bo-

ligen i strid med de gjeldende forskrifter og retningslinjer, kreves tilskuddet tilbakebetalt. Det er likevel slik at en ikke må legge unødige hindringer i veien for en effektiv og god utnyttelse av boligmassen, også med hensyn til lokalisering. Dette forutsetter at kommunen må ha anledning til å kjøpe og selge boliger. Men etter min vurdering er det viktig at en får en god spredning av den kommunale boligmassen rettet mot ulike vanskeligstilte grupper, og derigjennom unngå segregasjon.

For at kommunene skal stimuleres til økt innsats, må dette også følges opp med statlige midler i form av lån og tilskudd, og kommunene må sjøl legge til rette for en god forvaltning av boligmassen, både gjennom administrering, leiefastsetting og kjøp og salg. Langs denne veien tror jeg at vi i sum etter hvert greier å få til et bedre tilbud for disse gruppene. Men for å få det til, må vi ha en nasjonal dugnad der også staten, kommunene og boligbyggelagene spiller på lag for å få til noe som forplikter, og som haster ganske mye.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, men jeg er litt usikker på hva statsråden egentlig mente om spørsmålet som ble stilt, nemlig: Trenger vi nye mekanismer som sikrer at offentlige tilskudd som blir gitt for å øke beholdningen av sosiale boliger, blir i boligene, slik at de ikke blir en slags egenkapital for f.eks. en kommune som ønsker å opptre nærmest som hushai? 10 pst. over ti år, som Husbanken har som grense, er jo ganske kort tid. Problemet er at vi har veldig få sosiale utleieboliger. Hvis vi ikke sørger for en lengre tidsbegrensning på dette, vil man kunne pøse inn statlige midler uten at antall sosiale utleieboliger øker. At vi trenger å øke dem, tror jeg at Arbeiderpartiet og SV er enige om. Så da er spørsmålet: Trenger vi noen nye mekanismer for å sikre disse pengene bedre enn i dag?

Statsråd Sylvia Brustad: Ja, det kan godt hende at vi trenger nye mekanismer. Jeg vil signalisere, som jeg også prøvde å gjøre i det forrige svaret mitt, at vi har en åpen holdning til hva som skal til for at vi skal nå det felles mål vi har, nemlig å greie å få bygd flere og tatt i bruk de eksisterende lokaler vi har i større grad, nettopp for unge og vanskeligstilte. Så jeg vil ikke utelukke at vi trenger nye virkemidler og nye mekanismer på noen områder, slik representanten Andersen sa, uten at jeg her og nå kan gå konkret god for enkeltting. Men dette skal vi gå gjennom, og vi skal sørge for at det skjer fort. Jeg har notert meg de synspunkter som representanten har nettopp på dette punktet.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, og takker for at statsråden er åpen for å se om det kanskje trengs noen nye mekanismer.

Det er ingen hemmelighet at utgangspunktet for spørsmålet er situasjonen i Oslo. Oslo kommune eier en stor andel av de sosiale utleieboliger. At de selger unna, og at de også legger seg på en prispolitikk som gjør at de nå nærmer seg både gjengs leie og markedsleie, betyr at den innsatsfaktoren vi har for å avhjelpe folks boligbe-

hov, egentlig ikke blir virkningsfull i det hele tatt. Jeg ser at noen ønsker seg ordninger med økt bostøtte enten på kommunalt nivå eller – sikkert helst – på statlig nivå. Det ville jo bare være en rein driftsutgift og ville ikke sørge for at antall boliger øker.

Ser statsråden for seg at man kan ta et initiativ til et møte f.eks. med Oslo kommune for å drøfte disse problemstillingene, slik at man kan få et bedre grep om situasjonen raskt?

Statsråd Sylvia Brustad: Regjeringa legger opp til å ha en dialog med kommunene. Jeg tror det er den eneste veien å gå for å greie å nå det felles mål som vi har.

Jeg er selvfølgelig kjent med at spesielt situasjonen i Oslo er ganske utfordrende, for å bruke det uttrykket, og det vil være naturlig i den prosessen vi nå for så vidt har startet for å prøve å tilrettelegge for flere boliger, å ha et møte bl.a. med Oslo kommune, som er den største byen, og der det også er størst utfordringer. Vi vil ha en dialog med alle kommuner i utgangspunktet, men det er ingen tvil om at det er i dette område utfordringene er størst. Det vil selvfølgelig være naturlig også etter den arbeidsplanen vi har lagt opp, at vi etter hvert tar et møte med Oslo kommune om hva vi i fellesskap kan gjøre for å bidra til å få gjort noe med den til dels prekære situasjonen som er i deler av Oslo.

Presidenten: Spørsmålet 9 vil bli behandlet senere.

S p ø r s m å l 1 0

Leif Lund (A): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Stortinget har bestemt at det skal inngås skriftlig arbeidsavtale i alle typer arbeidsforhold. Gjennom media er det kommet fram at om lag 60 pst. av ungdom mellom 13 og 17 år som er i en arbeidssituasjon, ikke har skriftlig arbeidsavtale. Trolig er det også mange andre arbeidstakere som mangler avtale.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre på disse forholdene?»

Statsråd Sylvia Brustad: Det spørsmålet representanten Lund tar opp, er et svært viktig spørsmål, for det er viktig at det er ordnede arbeidsforhold.

Jeg ønsker å presisere innledningsvis at det er arbeidsgivers ansvar å sørge for at arbeidsmiljøloven overholdes, herunder kravet til skriftlig arbeidsavtale. Så er det, som representanten godt kjenner til, slik at det er Arbeidstilsynet som fører tilsyn med at arbeidsmiljølovens regler overholdes, og kan gi pålegg og treffe andre enkeltvedtak der det er nødvendig.

Det er de offentligrettslige delene av arbeidsmiljøloven som Arbeidstilsynet håndhever. De privatrettslige reglene i loven må håndheves av partene selv, eventuelt med hjelp fra domstolene. Arbeidstilsynets kompetanse og plikter begrenser seg her til veiledning og informasjon.

Lovens regler om skriftlige arbeidskontrakter er både av privatrettslig og offentligrettslig karakter. Arbeidstilsynet har derfor tidligere begrenset seg til å gi informasjon om hva plikten til å inngå skriftlig arbeidsavtale innebærer. Dette var bakgrunnen for at Stortinget i desember i fjor vedtok en ny § 55 G i arbeidsmiljøloven, som gir Arbeidstilsynet påleggskompetanse også i forhold til skriftlige arbeidskontrakter.

Tidligere undersøkelser har vist at plikten til å inngå skriftlige arbeidsavtaler har hatt en for dårlig etterlevelse, slik representanten Lund påpeker. Representanten refererer i sitt spørsmål til resultater fra en undersøkelse Arbeidsmiljøutvalget i Nordisk Ministerråd gjennomførte i 1997-98. Undersøkelsen viser bl.a. at 29 pst. av norsk skoleungdom mellom 13 og 17 år ikke kjenner sine rettigheter som arbeidstakere, og at 60 pst. jobber uten skriftlig arbeidsavtale.

Etter den nye bestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 55 G, som trådte i kraft 1. januar i år, kan Arbeidstilsynet gi arbeidsgiver pålegg om å utforme utkast til skriftlig arbeidsavtale i samsvar med det som er lovens krav.

Når Arbeidstilsynet nå har fått kompetanse til å gi pålegg i disse sakene, håper jeg at det vil bidra til at langt flere arbeidstakere får det vernet en skriftlig arbeidsavtale faktisk er ment å gi.

Leif Lund (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Den undersøkelsen som jeg viste til, er først og fremst rettet mot skoleungdom. Vi står nå foran en ny sesong med ferieavløserer, og de fleste er skoleungdommer og studenter. Kunne statsråden tenke seg å gjennomføre en kampanje gjennom Arbeidstilsynet for å bedre forholdene for skoleungdommer og studenter med hensyn til å få en skriftlig arbeidsavtale, som er arbeidsmiljølovens krav?

Statsråd Sylvia Brustad: Som jeg sa i mitt forrige svar, er jeg helt enig med representanten Lund i at det er viktig at det er ordnede forhold, og at også bestemmelsene om skriftlig arbeidsavtale blir etterlevd, spesielt for den ungdomsgruppen som vi her snakker om. Det er klart at her har også partene i arbeidslivet både interesse av, tror jeg, og et ansvar for å informere. Blant annet er Landsorganisasjonen av dem som er veldig aktive på dette området. Det synes jeg er prisverdig.

Når det gjelder spørsmålet om det bør legges opp til en bredere kampanje fra statlig hold, har jeg ikke noe klart tilbakesvar på det nå, men det er noe som jeg vil ta med meg og eventuelt komme tilbake med et svar på senere.

S p ø r s m å l 1 1

Ivar Østberg (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Nord-Norge har også denne vinteren vært utsatt for katastrofetilstander i form av store skader og dødsulykker ved snøskred og ekstreme værforhold. 30. mars 2000

besøkte statsråden Hammerfest for ved selvsyn og samtaler å skaffe seg oversikt over situasjonen.

Hvordan vurderer statsråden den ekstreme situasjonen i Vest-Finnmark, Troms og Nord-Norge forøvrig, hvilke tiltak vil Regjeringen iverksette, og hvilket bevilgningsbehov foreligger?»

Statsråd Sylvia Brustad: Besøket i Hammerfest gjorde et sterkt inntrykk på meg, og det er ingen tvil om at det der er en veldig akutt og jeg vil si ganske ekstrem situasjon. Jeg hadde bl.a. samtaler med ordføreren, sjølsagt, i Hammerfest og med lokalbefolkningen, både med dem som var evakuert – på det tidspunktet var det nesten 160 mennesker – og med dem som ikke var det, men bodde i hus som lå ganske utsatt til. Jeg hadde også samtaler både med politi og dem som stod for beredskapen, og med ordførerne i henholdsvis Lyngen og Tromsø om situasjonen der. Når jeg drog opp der, var det for å sette meg bedre inn i forholdene i de skredutsatte områdene, spesielt i Hammerfest, samt å samle kunnskap og inntrykk for å få et bedre grunnlag for de beslutninger vi skal ta. Jeg hadde med meg ekspertise både fra Kommunal- og regionaldepartementet, Statens bygningstekniske etat og Statens Naturskadefond.

Jeg vil si at jeg har stor forståelse for den spesielle situasjon som Hammerfest og deler av Finnmark og Troms nå er i. Det gjorde et sterkt inntrykk å snakke med dem som var mest berørt av dette, og ved sjølsyn også å se hus som hadde blitt knust til pinneved av enorme snømasser. Jeg vil derfor i samarbeid med andre berørte statsråder innen kort tid vurdere både kortsiktige og langsiktige tiltak for hva staten også kan bidra med. Jeg har ikke i dag noe beløp å komme med, men jeg lover en rask tilbakemelding, fordi det er åpenbare behov for ekstraordinære tiltak. Vi akter ikke å sitte stille og se på denne situasjonen og vil komme tilbake med noe så fort det er praktisk mulig.

Ivar Østberg (KrF): Jeg vil takke for svaret, ikke minst for at det skulle ta kort tid å vurdere både kortsiktige og langsiktige tiltak og komme med forslag om ekstraordinære bevilgninger. Situasjonen er ekstrem, og som statsråden sikkert hørte fra ordføreren i Lyngen, hvor den største dødsulykken har vært, har ikke barn lenger trygge skoleveier, beredskapen er ikke tilstrekkelig, hjemmehjelp og nødvendige medisiner kommer ikke ut. Tromsbenken var selv på Senja de samme dagene som statsråden var i Hammerfest. Fiskeindustrien tapte millioner fordi veier var stengt. Jeg tillater meg å stille spørsmål om tiltakene ikke bare vil rette seg mot å dekke ekstraordinære brøyteutgifter i kommunene, men også vil omfatte andre grupper som lider tap.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg tror representanten Andersen og jeg fort kan enes om at situasjonen i deler av Finnmark og Troms denne vinteren har vært og til dels er ekstrem. Det tar Regjeringa på alvor. Når det gjelder spørsmålet om de mer konkrete tiltak som vurderes, kan jeg ikke kommentere det mer nå i dag, men jeg holder

fast ved det jeg sa: Regjeringa vil ha en rask gjennomgang av dette og så komme tilbake med noen forslag i løpet av ganske kort tid. Men jeg ber om forståelse for at vi ikke kan gå inn på eventuelle enkelttiltak nå, fordi vi rett og slett ikke er ferdige med den runden.

Ivar Østberg (KrF): Representanten Østberg har forståelse for at statsråden ikke kan gå inn på de konkrete tiltak nå. Jeg vil samtidig stille statsråden spørsmål på bakgrunn av hva klimaforskere som Olav Orheim og Terje Brinck Løyning gav uttrykk for til Nordlys den 24. mars, at dette er den type vintre man nordpå må vente seg til: «Snøen vil fortsette å lave ned i årene framover på grunn av den menneskeskapte drivhuseffekten.» tror disse klimaforskerne.

Vil Regjeringen ta med dette i de langsiktige tiltakene?

Statsråd Sylvia Brustad: La meg først rette opp en feil jeg gjorde i stad, da jeg sa representanten Andersen i stedet for representanten Østberg, som jeg meget vel kjenner.

Jeg er klar over at det er veldig mange innspill og synspunkter på hva som er årsak til hva, og hva som kommer til å skje i framtida osv. Nå vet ikke jeg om representanten Østberg her siktet til en meget aktuell sak, nemlig gasskraftverksaken – den har jeg også hørt har vært brukt i denne sammenheng. Vi vil selvfølgelig vurdere alle sider ved de mange innspill som kommer fra både forskere og eksperter på ulike områder, som vi må ha med oss i de vurderinger vi gjør. Men jeg tror det er viktig her å skille mellom noen akutttiltak og det som er av mer langsiktig art, og der tror jeg vi må ha litt forskjellige forslag til tiltak. Men det vil jeg altså informere om så snart jeg har mulighet til det.

S p ø r s m å l 1 2

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Norsk kommunesektor er preget av rigide kommunale monopoler. Den kommunale etatsstrukturen er lite tidsmessig, og er i sin nåværende form lite egnet for omstillingsarbeid og effektiviseringstiltak. De fleste tjenesteteytende kommunale etater bør derfor omorganiseres og fristilles for så å kunne bli eksponert for konkurranse på pris og kvalitet fra private tilbydere.

Er økt konkurranseeksponering en omstillingsstrategi som er aktuell å anvende i Regjeringens varslede arbeid med fornyelse av den offentlige sektor?»

Statsråd Sylvia Brustad: Arbeidet med fornyelse av offentlig sektor har bl.a. som mål å skape et bedre samsvare mellom innbyggernes behov og ønsker og det offentlige produksjon av velferdstjenester, som gjør at folk er fornøyd med det offentlige. Det handler i bunn og grunn om å være enda flinkere til å sette brukerne eller innbyggerne i sentrum.

For Regjeringa er utgangspunktet at vi må ha en sterk offentlig sektor for å sikre rettferdig fordeling og for å

kunne ha mest mulig likeverdige tjenestetilbud. Men det betyr selvfølgelig ikke at kommunene skal utføre absolutt alle oppgaver sjøl, noe de heller ikke gjør i dag. Kommunene er forskjellige både i areal, befolkningsstruktur og infrastruktur og må derfor i stor grad sjøl få bestemme hvordan tjenesteproduksjonen skal organiseres. For Regjeringa er det likevel viktig å understreke at kommunene ikke bør overlate styring av og kontroll over velferdstjenestene til andre. Omfang og utforming av det offentlige tjenestetilbudet er og skal være de folkevalgte ansvar.

Konkurranseeksponering, som representanten Andersen er opptatt av, er ikke Regjeringas fremste våpen – for å si det mildt – i kampen for å modernisere offentlig sektor, og i særdeleshet ikke når vi snakker om grunnleggende velferdstjenester, f.eks. innenfor områder som eldre og helse. Kommunene må til enhver tid omstille seg og utvikle seg for å kunne levere det ønskede tjenestetilbudet til brukerne, og med den kvalitet som forventes. Regjeringas prinsipielle holdning i forhold til konkurranseutsetting er at det viktigste verktøyet for å utføre en best mulig og kostnadseffektiv tjenesteproduksjon ikke er konkurranseutsetting og privatisering, men heller i større grad satsing på egne ansatte gjennom motivasjon, skoleing, tillit og gode rammebetingelser. Vi tror også at en helt nødvendig modernisering av offentlig sektor vil være et bidrag til å hindre omfattende privatisering.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg vil jo påstå at svaret ikke stod seg særlig godt i forhold til den fornyelsen av offentlig sektor som den nye regjeringen så ambisiøst har satt på dagsordenen.

Norske kommuner har i mange år jobbet med omstilling nettopp for å oppnå økt effektivitet. Men har de egentlig lyktes i det, når vi ser på dagens rekordstore underskudd på 10-12 milliarder kr? For tilnærmet alt av kommunalt omstillingsarbeid har hele tiden måttet skje innenfor den snevre rammen av etats- og monopolsystemet. Innenfor dette monopolsystemet har det altså vært lettere å arbeide for å skaffe flere overføringer fra staten fremfor å se på hvordan kommunene selv kan spare penger. Monopolsystemet har i realiteten gjort det umulig å utfordre den kommunale tjenesteproduksjonen på pris- og kvalitetskriterier. Jeg vil derfor be statsråden bekrefte at hun iallfall ikke har de samme, la meg si, fastlåste oppfatningene om å beskytte de bestående kommunale monopolsystemer som f.eks. Norsk Kommuneforbund så uforsonlig har.

Statsråd Sylvia Brustad: Regjeringa mener ikke at alt skal være som det er, heller ikke i kommunesektoren eller i den offentlige sektor generelt. Det er nettopp derfor en av hovedpillarene i den regjeringserklæringa som statsministeren orienterte om fra denne talerstolen, var at vi er helt nødt til å modernisere eller fornye den offentlige sektoren.

Det er riktig at en del kommuner har jobbet med dette lenge, med litt varierende resultater. Men mange har oppnådd noe. Det er likevel helt klart at det her fortsatt er

en vei å gå. Og det som er viktig, er at vi i alt vi foretar oss, er flinkere til å sette brukerne våre i sentrum i forhold til de ønsker og krav som er der, og det er klart at hvis vi ikke makter det, vil det bety omfattende privatisering også på sentrale områder.

Regjeringa er også opptatt av at vi må få mindre byråkrati og mindre kontroll, og at vi i stedet må bruke mer folk og mer ressurser i direkte tjenestetilbud til folk. Der er vi allerede i gang med en gjennomgang, og det vil vi selvfølgelig følge opp på alle områder.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Modernisering av offentlig og først og fremst kommunal sektor er en stor oppgave å ta fatt på, spesielt her i Norge hvor vi har ventet altfor lenge med å utfordre den offentlige tjenesteproduksjonen med konkurranse. Innenfor rammen av denne monopolinstitusjonen har altså den offentlige tjenesteproduksjonen fått leve sitt eget liv som en skjermet virksomhet, og det er neppe mulig å snakke om en modernisering uten å trekke inn elementer av mer marked og økt konkurranse. Etter mitt syn er det nærmest illusorisk å snakke om modernisering av offentlig sektor uten samtidig å trekke inn mer markedsstyring og konkurransetilpasning. Konkurranse må inn med stor tyngde i offentlig sektor. For statsråden mener vel ikke at den strenge konkurranselovgivningen som gjelder for privat sektor, har skadet privat sektor? Er det da slik at nesten all tjenesteyting som offentlig sektor utfører, også utmerket godt kunne utføres av private?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er ingen tvil om at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet skiller lag når det gjelder tro på at markedet skal løse det meste, og i særdeleshet gjelder det det vi i Arbeiderpartiet mener er de grunnleggende velferdstjenester. Det dreier seg f.eks. om skole, helse og eldre, for å ta noen eksempler. Vi er opptatt av at alle, uansett hvor man bor, hvor rik man er, hvor gammel man er, osv., skal ha lik tilgang til grunnleggende velferdstjenester. Da tror ikke vi at det er rendyrket markedstenkning som gir svar på de utfordringene. Når vi setter modernisering av offentlig sektor på dagsordenen, er det i erkjennelse av at det er en del som må endres i offentlig sektor for at våre innbyggere skal bli mer fornøyd. La meg bruke bare ett lite eksempel, for tida er knapp. Når en lang rekke mennesker opplever – og med rette reagerer på – at de må gå fra det ene offentlige kontoret til det andre, f.eks. arbeids-, sosial- og trygdekontor, og fortelle livshistoria si på nytt og på nytt, er det et veldig godt eksempel på at sånn kan vi ikke ha det. De dette gjelder, må som hovedregel kunne gå til én person og én dør. Det er den type ting vi ønsker å gjøre noe med.

S p ø r s m å l 1 3

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Porsgrunn kommune krever 700 kroner i saksbehandlingensgebyr for å behandle søknader om å bruke egen

hage som opplagringsplass for egen privat småbåt. Kommunen tolker båtopplag til å være søknadspliktig etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Å innkreve byggegebyr for å tillate privat båtopplag i egen hage får mange til å reagere med undring.

Er det hjemmel i plan- og bygningsloven for å kreve at opplag av småbåt i egen hage er søknadspliktig så lenge det ikke foreligger naboklage?»

Statsråd Sylvia Brustad: Opplag av en båt i egen hage kan være et tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven § 85 slik som den lyder i dag. Her heter det at en del midlertidige innretninger ikke plasseres i lengre tid enn tre måneder uten at kommunen har gitt samtykke til det på forhånd. Jeg forutsetter at det ikke gjelder ganske små båter som vanskelig kan være til vesentlig ulempe for omgivelsene.

I lovens § 109 er det hjemmel for kommunestyret til å vedta kommunalt gebyrregulativ. Det kan vedtas gebyr for arbeid som kommunen har plikt til å utføre etter loven.

Når kommunen får en henvendelse eller en søknad om å legge en båt i opplag for mer enn tre måneder, vil behandlinga av en slik sak være et arbeid som kommunen kan kreve gebyr for, men dette er det altså opp til kommunene selv å vurdere.

Disse reglene gjelder uavhengig av om det er kommet noen klage til kommunen på plasseringa.

Jeg kan imidlertid opplyse representanten Andersen om at jeg vil se nærmere på en del av reglene om søknads- og meldepliktige tiltak etter plan- og bygningsloven, bl.a. den regelen som her gjelder.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Jeg har vel for så vidt med det svaret statsråden kom med, fått besvart mitt konkrete spørsmål. Svaret er, slik det foreligger, svært skuffende for landets hundretusener av båtiere, som kanskje må belage seg på å søke om og betale gebyr for å få lov til å legge båten i sin egen hage. Selvsagt vil mange båtiere riste på hodet over at man nå risikerer å måtte søke kommunen om tillatelse til å legge båten i sin egen hage. Spørsmålet mitt er da: Blir de som ikke bryr seg om å søke de høyere byråkratiske makter om lov til opplag av egen båt i egen hage, å betrakte som småkriminelle lovbrøyttere? Det kunne jeg godt tenke meg et svar på.

For øvrig ser jeg på denne saken som en sak som går under «Heia Norge»-kategorien.

Jeg vil bare få lov til å legge til at jeg er glad for at statsråden sa at hun ville se på dette – det er jeg meget glad for.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er redd for at representanten Andersen kanskje har misforstått det jeg sa. I mitt svar refererte jeg til det som er dagens regelverk – det som gjelder i dag. Men jeg prøvde også å si at det er ganske lett å være enig i at den gjeldende regelen om å kreve

melding til eller forhåndssamtykke fra kommunen for opplag av småbåt på egen tomt kan virke urimelig. Regelen er også etter min mening ganske uryddig og ganske vanskelig å forstå. Det er på bakgrunn av det jeg signaliserer at dette vil jeg gå gjennom, for det virker ikke veldig fornuftig slik det er pr. i dag.

S p ø r s m å l 1 4

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille et spørsmål til den ærede helseministeren:

«Ifølge oppslag i Dagsavisen 14. mars 2000 har Møre og Romsdal fylkeskommune vedtatt at når det gjelder tannhelsen til pleietrengende personer, så skal skadede tenner som kunne vært reparert, trekkes, og hull som ikke gir tannpine, skal ikke bores. Dette synes for undertegnede å være i strid med lov om tannhelsetjeneste, der det slås fast at denne gruppen skal ha et gratis tannlege-tilbud og få nødvendig tannbehandling.

Mener statsråden at dette er et verdig tilbud til våre pleietrengende?»

Statsråd Tore Tønne: Spørsmålet fra representanten Nesvik angår Møre og Romsdal fylkeskommunes pålagte oppgaver etter lov om tannhelsetjeneste. Slik vedtaket er beskrevet i Dagsavisen, innebærer det en drastisk reduksjon av tannhelsetilbudet til eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og i hjemmesykepleie. Disse gruppene har etter tannhelsetjenesteloven rett til gratis tannhelsetjeneste. Fylkeskommunen skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til disse. § 2-1 i loven slår fast at gruppene har rett til nødvendig tannhelsehjelp.

Nødvendig tannhelsehjelp er en rettslig standard, hvor innholdet vil kunne variere over tid. Det fremgår imidlertid av tannhelsetjenestelovens forarbeider at det med begrepet «nødvendig tannhelsehjelp» menes mer enn akuttbehandling. Som et minimum innebærer det undersøkelse, forebyggende tiltak, akuttbehandling og ordinær behandling for å ta vare på tannsettet. Med ordinær behandling menes f.eks. nødvendige reparasjoner med tannfyllinger, rotfyllinger og behandling av tannkjøtt sykdom. Nødvendig tannhelsehjelp vil også omfatte proteser som erstatning for tenner som er trukket.

Pleietrengende kan ha store problemer med å ta vare på sin egen tannhelse. De er også i en livssituasjon hvor tannhelsen kan være ekstra utsatt. Samtidig er det viktig at de har et tannsett som gjør det mulig å ha et godt kosthold. Sosialt betyr det også mye for pleietrengende at de har en tilfredsstillende tannhelse. Menneskelig sett handler det også om å sikre en verdighet i kritiske faser i livet. Det er jo derfor vi har en lov som gir fylkeskommunen en plikt til oppsøkende tilbud til disse gruppene. Slik Møre og Romsdal fylkeskommunes tilbud fremstilles, kan jeg ikke se at lovens krav er oppfylt. I så fall er det heller ikke et verdig tilbud, som representanten Nesvik spør om.

Jeg har forstått det slik at andre fylkeskommuner også har fattet vedtak som kan innebære et tannhelsetilbud som ikke er i samsvar med lovverket. Departementet vil

derfor i disse dager sende et skriv til fylkeskommunene hvor departementets fortolkning av rettighetene i loven presiseres. Jeg vil også ta denne saken opp med Statens helsetilsyn som landets øverste tilsynsmyndighet.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for et meget positivt svar.

Jeg er glad for at statsråden vil gripe fatt i denne saken overfor fylkeskommunene, og at Statens helsetilsyn nå skal se på denne saken. Det er viktig for denne gruppen mennesker, som er blant de svakeste i dette samfunnet. Mange av de eldre og pleietrengende og psykisk utviklingshemmede har faktisk store problemer med å forklare hvilke problemer de har. Da kan vi også tenke oss situasjonen å måtte leve med smerter som følge av at den enkelte fylkeskommune ikke følger opp sin plikt etter lov om tannhelse i dette landet. Jeg håper at statsråden raskt går ut og iallfall får en gjennomgang i de enkelte fylkeskommunene, og at Statens helsetilsyn raskt ser på dette, slik at de vedtak som allerede er fattet i en del fylkeskommuner om innsparinger på dette området, nå blir stoppet, slik at våre eldre og pleietrengende får det tilbudet som de har krav på.

Statsråd Tore Tønne: Jeg kan bare si meg enig i de kommentarer som representanten Nesvik nå gav, og igjen bekrefte at departementet i disse dager sender sitt brev til samtlige fylkeskommuner, og at vi omgående også vil følge det opp gjennom Helsetilsynet. Vi skal selvfølgelig også følge det opp gjennom vår løpende kontakt med fylkeskommunene om saken heretter.

S p ø r s m å l 1 5

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har følgende spørsmål til landets nye helseminister:

«Sykehuset Østfold har to ambulanser i Halden som er klargjort for EKG og behandling av hjerteinfarkt. Erfaringene er gode, og rask behandling i ambulansen gir større sjanse for å overleve et hjerteinfarkt.

Vil statsråden ta de initiativ som skal til, sammen med fylkeskommunene, for å få EKG i ambulanser slik at diagnose kan stilles raskest mulig?»

Statsråd Tore Tønne: Rask behandling av pasienter med hjerteinfarkt er viktig, og det er derfor et mål å redusere tiden fra symptomer oppstår til pasienten får diagnose og behandling. Dette kan oppnås ved rask respons ved mottak av meldinger i AMK – akuttmedisinske kommunikasjonsentraler – og legevaktsentraler og ved tidlig varslings til mottakende sykehus.

Flere studier har vist at effekten av blodproppopløsende behandling er større jo tidligere denne behandlingen iverksettes. Dette kan skje utenfor sykehus, bl.a. ved hjelp av EKG i ambulansetjenesten.

En slik behandlingsform kan iverksettes enten av legevaktslege eller av ambulanspersonell etter særskilt ordinasjon fra lege. Dette prøves for tiden ut i flere områder av landet, bl.a. i Østfold, Telemark, Møre og Roms-

dal og ved flere ambulanshelikopterbasert. Behandlings-tilbudet er ulikt organisert. I Østfold foretar ambulanspersonellet EKG-undersøkelse, som deretter sendes via mobiltelefon til sykehuset. Her blir EKG vurdert av spesialist i hjertesykdommer, som deretter kan vurdere om det bør igangsettes blodproppopløsende behandling. Andre steder iverksetter lege ved legevakt eller ambulanshelikopter behandlingen på bakgrunn av egen tolkning av EKG.

Slik behandling innebærer en viss risiko ved komplikasjoner i form av alvorlig hjerterytmeforstyrrelser eller blodtrykksfall. Det er derfor en forutsetning at helsepersonellet i tillegg til å kunne bruke EKG også har kompetanse til å bruke annet utstyr for å observere og behandle komplikasjoner. Blopproppopløsende behandling utenfor sykehus er med andre ord ikke bare et spørsmål om EKG-apparat i ambulanser. Det er også viktig at personell ved legevakt og i ambulansetjenesten har den nødvendige kompetanse både i bruk av EKG og i å håndtere mulige komplikasjoner i forbindelse med den behandling som skal gis. Dette stiller krav til opplæringstiltak og kompetanseheving i tjenesten.

De forsøk som jeg her har omtalt, vil bli videreført som planlagt. I stortingsmeldingen om akuttmedisinsk beredskap vil jeg så komme tilbake til spørsmålet om hvordan vi kan bygge ut denne tjenesten i flere fylker.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg vil si at jeg er delvis fornøyd med det som ble sagt.

Statsråden og jeg har vel den samme oppfatning, at ambulans som har EKG-utstyr montert, kan gi pasienter en langt større trygghet. Gevinsten er nemlig stor, selv om det skulle være kort vei til et akuttmottak. Men det er de som bor lengst unna sykehuset, som vil tjene mest på tilbudet. Uten EKG må personer som blir rammet av hjerteinfarkt, transporteres helt til sykehuset før det blir stilt diagnose eller gitt nødvendig behandling. Det kan stå om livsviktige minutter slik at pasienten så tidlig som mulig kan bli gitt eksempelvis blodfortynnende medikamenter.

Det er å håpe at smerter og tap av menneskeliv ikke knyttes bare til økonomi i et velferdssamfunn. Jeg håper iallfall at statsråden mener at menneskeverdet er større enn som så, og håper at han kan ta mer konkrete initiativ til å få forrang i ordningen, og at det vil gjelde for alle landets sykehus.

Statsråd Tore Tønne: Det virker som det er enighet i analysen og i og for seg også behovet her. Jeg tror vel også det vil være enighet om at dette, som jeg sa i mitt første svar, ikke bare er et spørsmål om EKG-apparater. EKG-apparater i ambulanser uten den nødvendige kompetanse hos dem som skal bruke det og stille diagnoser, kan lett gi en falsk følelse av trygghet som ingen er tjent med. Det er derfor jeg så sterkt presiserer at både anskaffelse av EKG-utstyr og nødvendig opplæring og tilhørende systemer må være til stede for at dette skal gi den ønskede effekt. Og da kan jeg også bare bekrefte at arbeidet

med å utvide de ordninger som nå er under utprøving, vil bli gjennomført, og jeg vil komme tilbake til det i forbindelse med stortingsmeldingen om akuttmedisinsk tjeneste.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det ser ut som vi har det samme syn når det gjelder behovet for EKG. Det dreier seg mer om nå ifølge statsrådets svar, er den nødvendige opplæringen, som statsråden legger veldig vekt på. Og det er jeg glad for at han trekker fram, men – som en forlengelse av behovet for EKG – hva vil statsråden gjøre for eventuelt å få forrang i den nødvendige opplæringen? Det må jo være slik at den enkelte ambulans har dette tilbudet så raskt som mulig, og jeg håper det her ikke først og fremst vil bli en diskusjon om penger, om vi har midler og muligheter til å prioritere dette, men at det faktisk foreligger konkrete forslag i forbindelse med budsjettet neste år som berører dette punktet, og at initiativet da eventuelt blir tatt av statsråden ved neste års budsjett.

Statsråd Tore Tønne: Jeg kan ikke nå gå inn på behandlingen av neste års budsjett. Jeg vil imidlertid nok en gang understreke at dette er en oppgave som vi tar alvorlig, og som vi vil vurdere videreføringen av i lys av de erfaringer som forsøksvirksomheten gir. Det vil jeg komme tilbake til. Det vil selvsagt også være et spørsmål om penger, jeg tror det er galt å mene at slike tiltak ikke også har en økonomisk side. Men det hindrer ikke at dette er en oppgave som tillegges meget stor vekt, og som vil bli tillagt høy prioritet i arbeidet med akuttmeldingen.

S p ø r s m å l 1 6

Fra representanten Annelise Høegh til sosialministeren:

«Det stilles ikke krav til kunnskaper i norsk for utenlandske leger fra EØS-området, men alle som har bevilning for skjenking av alkohol må gjennom en skriftlig prøve på norsk for å vise at de forstår loven. I Brandbu risikerer en kurder som har bodd 14 år i Norge og drevet restaurant i to år, å måtte stenge fordi han ikke får ta prøven muntlig eller bruke tolk.

Vil statsråden vurdere muligheten for muntlig prøve eller bruk av tolk?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Spørsmål 17 er besvart tidligere i dagens møte.

S p ø r s m å l 1 8

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Hedmarks-bedriftene ViaCon as og Pecor AS på Matrand blir nektet av NSB å bruke fabrikksporet inn til rørbedriften. Lasting og lossing av gods må derimot skje på Kongsvinger. Dette samsvarer dårlig med det politiske ønsket om at mest mulig gods skal sendes med jernbane.

Kan statsråden gjøre noe for at disse bedriftene, som ønsker å benytte jernbanen til transport av sine produkter, får mulighet til dette?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Innledningsvis vil jeg peke på at det i forbindelse med etableringen av NSB BA ble lagt til grunn at selskapets godsvirksomhet skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper uten offentlig tilskudd. Dette innebærer at NSB Gods må få anledning til å tilpasse seg markedets krav til både transportløsninger og pris for å kunne konkurrere med bil- og båttransport. Jeg ser det som viktig at NSB Gods utnytter sine markedsmessige fortrinn, dvs. innen markedssegmentet transporter med store volumer over lange avstander. Dette er for øvrig en strategi som Stortinget tidligere har gitt sin prinsipielle tilslutning til, senest i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 19 for 1998-99 Om NSB BAs økonomi.

Jeg har fått opplyst fra NSB at bedriftene ViaCon as og Pecor AS på Matrand ikke lenger kan betjenes ved tradisjonell vognlast på sidespor. Dette har sammenheng med at volumene er for små til at det kan forsvare kostnadene et slikt opplegg krever med hensyn til ekstra skiftelokomotiver og personell. NSB vil overfor disse kundene komme med tilbud om et nytt transportopplegg basert på container eller semitrailer som løftes på tog. Ved en slik løsning vil disse transportene kunne inngå i NSBs nettverk av togpendlere og dermed kunne tilbys til markedspris.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

I 1999 gikk det 645 lastebiler ut fra rørfabrikken med last. I 1998 gikk det 478, noe som viser litt hvordan godstrafikk på vei økte etter at betjeningen på trafikksporet ble nedlagt. Bedriften mener at den i år kunne tatt imot og sendt av gårde 100 godsvogner hvis sidesporet hadde vært i bruk. 100 godsvogner burde etter min mening være et tilfredsstillende antall for NSB. Hva mener statsråden vil være et tilfredsstillende antall godsvogner for at sidesporet i dette tilfellet bør kunne være i drift?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg har ingen forutsetninger for å kunne vurdere nøyaktig hvilket kvantum som er nødvendig for at det skal være bedriftsøkonomisk forsvarlig for NSB Gods å ha en ordning med eget opplegg med skiftelokomotiver og personell. Jeg har derimot tillit til at bedriften NSB BA gjør de nødvendige vurderinger av dette og tilbyr det som er forsvarlig ut fra hva markedet ellers tilbyr. Jeg vil også vise til at NSB Gods akter å gi et tilbud som også innebærer togtransport, dog i en kombinasjon med biltransport.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for det jeg tolker som et positivt svar.

Rikspolitikerne har signalisert at mer godstrafikk må gå på jernbane framfor vei, jf. samferdselsmeldingen. For at bedrifter skal kunne klare dette må også NSB vise fleksibilitet. Dessuten dreier ikke dette seg bare om selve transporten, men også om arbeidsplasser ute i distriktene, miljøforurensning m.m. Her må som sagt NSB som et statlig organ være med på å ivareta og tilrettelegge for

distriktene, når det økonomiske burde gå i balanse når det gjelder NSB. Hva er statsrådets syn på dette?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg er helt enig med representanten i at målet klart er å få mer gods over på bane. Dermed er det også viktig at NSB utvikler transportløsninger som er hensiktsmessige, og som kan gi disse kombinasjonsmulighetene som jeg nevnte. Jeg håper at det skal skje i nær framtid, slik at disse bedriftene kan få tilfredsstilt sitt transportbehov på en skikkelig og god måte.

S p ø r s m å l 1 9

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«NSB er etter dagens forskrifter eneste tillatte transportør av passasjerer på Gjøvikbanen. Tilfredsstiller NSBs vognmateriell på Gjøvikbanen dagens krav til brannsikkerhet?»

A u d B l a t t m a n n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Spørsmålet som spøreren tar opp, er høyst relevant og alvorlig, noe vi fikk en kraftig påminnelse om etter ulykken som skjedde i natt på Lillestrøm stasjon.

NSB er pålagt å stille krav til brannsikkerhet for eget materiell. Dette er basert på internasjonale retningslinjer og ble siste gang oppdatert før den formelle delingen mellom NSB og Jernbaneverket i 1996. Disse brannkravene er beregnet på nytt og ombygd materiell.

Generelt er det derfor strengere krav til brannsikring av nytt materiell enn de krav gammelt materiell ble godkjent i henhold til.

Gjøvikbanen trafikkeres med elektriske lokomotiver og hovedsakelig B3-vogner, som er bygd for mer enn 30 år siden. Dette materialet ble bygd om og oppgradert i 1970-årene etter datidens krav. B3-vognene har hatt en god driftshistorikk med hensyn til brann. De øvrige vognene som trafikkerer Gjøvikbanen, er nyere og har samme eller bedre standard enn B3.

Statens Jernbanetilsyn har for sin del opplyst at endrede brannkrav – på samme måte som på andre områder i samfunnet som eksempelvis elektriske anlegg i hus – ikke er gitt tilbakevirkende kraft.

Det omtalte B3-materialet er planlagt faset ut av driften de nærmeste årene i takt med materiellfornyelsen i NSB.

Jeg er for øvrig kjent med at NSB nå gjør en systematisk gjennomgang av materiell med hensyn til brannsikkerhet. I henhold til NSBs planer vil det i løpet av en toårsperiode bli foretatt en fornyelse og utskifting av materiellparken som medfører at persontransportmaterialet vil være nytt eller ha gått igjennom en brannteknisk vurdering i forbindelse med oppgradering.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det viser seg at det er forskjellige forskrifter som gjelder for gammelt og nytt materiell, og at endrede brannkrav ikke er gitt tilbakevirkende kraft med hensyn til det gamle materialet, så dermed er brannsikkerheten på en del av vognmaterialet på Gjøvikbanen dårlig. Ved Åstaulykken var det også gammelt materiell og dårlig brannsikkerhet. I dag har det skjedd en ny ulykke – dessverre, på Lillestrøm.

Nå sa statsråden at NSB hadde en del planer på gang. Vil statsråden fremskynde dette, i og med at det har vært fokusert på veldig mange ulykker? En kan liksom ikke vente på at materialet skal skiftes om ganske mange år. Men ligger det nå i kortene at man vil prøve å fremskynde dette?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som jeg sa i mitt hovedsvar, er forskriftene ulike, fordi man forholder seg til forskriftene på det tidspunkt materialet ble bygd eller oppgradert.

Jeg kan bekrefte at dette arbeidet har høy prioritet. Det er en tragisk kjensgjerning at vi har fått alvorlige påminninger i løpet av dette året om dette arbeidets nødvendighet. Vi vil følge utviklingen på dette området svært nøye og påse at utskiftingen skjer i henhold til planer så raskt som råd er.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker for svaret, og jeg må si jeg er veldig godt fornøyd med at statsråden vil gi dette høy prioritet, som han sier, og at han vil fremskynde arbeidet med sikkerheten på jernbanenettet.

Men det er en annen ting også ved dette: Vil statsråden endre forskriftene slik at vi kan få andre aktører på jernbanelinja? I dag er jo Jernbaneverket og NSB formelt skilt, men forskriftene gir NSB en slags enerett eller en monopolstilling eller veto, slik at de kan nekte andre aktører. De forskriftene har jeg tidligere bedt om å få endret. Denne saken ligger nå i departementet, og forskriftene er ute på høring i Jernbaneverket og NSB.

Vil statsråden i lys av det som nå har skjedd, se på muligheten for å endre disse forskriftene, og få en fortgang i dette, slik at vi her kan få andre aktører enn NSB, og da kanskje aktører som representerer en høyere sikkerhetsgrad?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg vil først presisere at det er strenge krav til sikkerhet, og at jeg har tillit til at NSB følger opp kravene til sikkerhet for sitt materiell.

Når det gjelder de forskrifter som her var omtalt, er de, så vidt jeg vet, ute til høring. De nærmere vurderinger vil bli foretatt når denne høringen er avsluttet.

S p ø r s m å l 2 0

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til samferdselsministeren:

«E6 mellom Ryenkrysset og Bryn i Oslo er antakelig den stamveistrekningen der flest mennesker utsettes for støy.

Hvilke tiltak vil bli fremmet for å avbøte situasjonen?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: E6 går gjennom et større boligområde på nevnte strekning. Strekningen trafikkeres daglig med ca. 60 000 kjøretøy og med en hastighet på 80 km/t. Det medfører at boligene nær vegen utsettes for høye støynivåer. Også boliger lenger vekk fra vegen utsettes for støy som følge av de topografiske forholdene. Det er gjennomført avbøtende tiltak med støyskjermer på strekningen, men fortsatt utsettes mange for støy fra E6.

Jeg har fått opplyst fra Vegdirektoratet at Statens vegvesen Oslo har startet et utredningsarbeid hvor det vurderes tiltak både på kort og lang sikt for å redusere de problemene trafikken skaper for boligområdet. Boligene som har de høyeste støynivåene, dvs. over tiltaksgrensen i grenseverdiforskriften etter forurensningsloven, vil få tilbud om fasadeisolering.

Odd Einar Dørum (V): Jeg takker statsråden for svaret. Han og jeg har en felles virkelighetsbeskrivelse av strekningen.

Jeg velger å ta opp denne strekningen fordi vi i Stortinget ofte behandler stamveistrekninger – som er viktige nok – som går gjennom områder hvor det bor langt færre mennesker, og hvor det ofte er vilje til å bruke betydelige midler for å sørge for at man ikke skal belaste miljøet.

Mitt spørsmål går på om statsråden er beredt til å vurdere om det kunne være egnet å legge veien mellom Ryenkrysset og Bryn i en tunnel for å avlaste dette området, og la det være et element i det vurderingsgrunnlag som inngår i det arbeidet som jeg oppfatter prisverdig er satt i gang, og som jeg er enig med ham i når det gjelder det kortsiktige, og hva som er gjort. Mitt spørsmål er: Må ikke en slik miljøtunnel innenfor dette området – nettopp fordi det er en stamvei, og fordi vi vet at tunneler diskuteres på stamveistrekninger andre steder – også være relevant i storbyen Oslo, når det er så mange mennesker det er snakk om?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg vil gjerne bekrefte – eller kanskje rettere sagt erkjenne – at det i høyeste grad også er stamveger i Oslo.

Når det gjelder representanten Odd Einar Dørum's konkrete spørsmål om tunnel, er det meg bekjent ikke foretatt noen konkrete vurderinger av det. Derfor har jeg på det nåværende tidspunkt ikke ytterligere kommentarer til det, annet enn at vi på støysiden vil komme tilbake til problemstillingen i Nasjonal transportplan, når den legges fram.

Odd Einar Dørum (V): Jeg har dyp forståelse for at statsråden ikke kan svare på spørsmålet om tunnel, for det er knapt nok utredet. Men tanken må jo fødes et sted, og den er født lokalt blant engasjerte mennesker.

Jeg vet at Statens vegvesen Oslo er opptatt av å foreta en konsekvensvurdering i området, og jeg oppfatter stats-

rådens prinsipielle svar som også å akseptere de miljøutfordringer som eksisterer i storbyområder.

Jeg vil nøye meg med – jeg har ikke noe tilleggsspørsmål – å formulere det på følgende måte: Jeg håper at statsråden kan ta med seg nettopp en slik vurdering – det kan tenkes at det alt i alt er det riktige.

Det er svært spesielt at man har en stamveistrekning gjennom et storbyområde, fordi det er så mange mennesker som utsettes for miljøbelastning. Det var derfor jeg dristet meg til å si «antakelig den stamveistrekningen» hvor dette er tilfellet. På andre stamveistrekninger er det andre belastninger. Ofte kommer disse i fokus når de f.eks. splitter små bygdesamfunn – det gjelder bl.a. E16 i Hordaland – men jeg føler også at når man splitter bysamfunn, er det svært viktig at problemstillingen om å verge dette bymiljøet blir satt på dagsordenen, og jeg oppfordrer statsråden til å ta det med seg.

Presidenten: Ønsker statsråden å svare?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg tar med meg de merknadene representanten Odd Einar Dørum her har framført.

Vi erkjenner helt klart – og det håper jeg vi også vil vise når vi legger fram meldingen om Nasjonal transportplan – de trafikale, de sikkerhetsmessige og ikke minst de miljømessige utfordringene vi har i våre storbyer.

S p ø r s m å l 2 1

Lodve Solholm (Frp): Eg vil stille samferdselsministeren følgjande spørsmål:

«Sommaren 1999 vart honnørtaksten teken bort for passering av vegbommar. Dette har vekt sterke reaksjonar blant pensjonistane, og særleg blant minstepensjonistar og uføretrygda. Regjeringa Bondevik gjorde ingenting for å gå tilbake til den gamle ordninga med honnørtakst.

Vil statsråden ta tak i dette og på nytt innføre honnørtakst for passering av vegbommar?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Samferdselsdepartementet har delegert takstmyndigheten til Vegdirektoratet, med virkning fra 1. mars 1991. Samferdselsdepartementet uttrykte i brev av 5. februar 1991, i forbindelse med delegeringen, at det vil være et siktemål å få tilpasset takst- og rabattsystemene ved tidligere vedtatte prosjekter til retningslinjene så langt økonomien i prosjektet gjør dette forsvarlig.

Det er gjort et skille mellom ferjeavløsningsprosjekter og andre prosjekter med hensyn til betaling for passasjerer. Hovedregelen er at passasjerer skal fritas for betaling. I ferjeavløsningsprosjekter kan imidlertid passasjerbetaling innføres dersom det foreligger lokal enighet om dette og økonomien i prosjektet er avhengig av slik betaling.

Det generelle rabattsystemet for person- og kjøretøy-takster i ferjeavløsningsprosjekter bygger på ferjetakstregulativets system. Dette har imidlertid et omfattende

og komplisert rabattsystem, knyttet til persontakster og honnørrabatt. Erfaringer fra eksisterende bompengeprojekter viser at omfattende takst- og rabattsystemer kan medføre betydelige trafikkavviklingsproblemer, med de kostnader som det innebærer. Videre vil bompengeselskapenes innkrevingskostnader øke ved kompliserte systemer. I tillegg vil rabattordninger kunne føre til svakere inntjening i mange prosjekter. På bakgrunn av dette har det vært et ønske om å forenkle takstsystemet ved bompengeprojekter.

Ut fra takstdelegeringen og retningslinjene fra Stortinget har Vegdirektoratet utarbeidet håndbok nr. 199, «Takstretningslinjer for bompengeprojekter på offentlig veg». Disse takstretningslinjene skal legges til grunn ved alle nye prosjekter. Det er også en målsetting å få revidert takst- og rabattsystemet ved flest mulig av de eksisterende prosjektene. Med bakgrunn i ønsket om forenkling slår takstretningslinjene fast at det ikke gis honnørrabatt, rabatt til vernepliktig personell eller sivile tjenestepliktige.

Når det i spørsmålet vises til bortfall av honnørrabatt i 1999, er ikke dette en ny generell ordning. Jeg er imidlertid kjent med at Vegdirektoratet fra 1. juli 1999 godkjente nye takster og rabattsystemer i bompengesambandet Ålesund–Ellingsøya–Valderøy–Giske–Godøy i Møre og Romsdal, fordi takstene ikke var i henhold til håndbok nr. 199. En av konsekvensene av dette var at det ikke lenger ble gitt honnørrabatt. Prosjektet i Ålesund var inntil i fjor sommer det eneste prosjektet i landet som hadde honnørrabatt.

Jeg har ingen planer om å revidere de retningslinjene jeg har vist til med hensyn til honnørrabatt i ferjeavløsningsprosjekter.

Lodve Solholm (Frp): Eg takkar statsråden for svaret, men eg må seie at eg er særskuffa over dette svaret.

Og når statsråden trekker inn det sambandet han gjer, og nemner dette med tap av inntekter og vanskeleggjering av innkrevjing på grunn av at det blei eit omfattande rabattsystem, må eg seie at det forundrar meg også. Stort sett er det busselskapet som krev inn innbetaling av passasjerane, og dei har iallfall ikkje noko problem med å gjere det. Eg berre konstaterer at statsråden ikkje er villig til å ta tak i denne saka.

Det ein også skal vere klar over, er at det bomselskapet pr. definisjon er konkurs, og at det ikkje blei full avskrivning på det, er eit spørsmål som alltid har forundra meg. Men det selskapet har ei gjeld, og dermed har inntekta der ingenting å seie, sånn sett.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som jeg sa i mitt hovedsvar, var bompengesambandet Ålesund–Ellingsøya–Valderøy–Giske–Godøy det eneste som praktiserte honnørrabatt inntil sommeren 1999. Det skjedde altså ingen generell endring av takst- og rabattsystemet sist sommer. Dersom man nå igjen skulle innføre slik honnørrabatt, ville det ikke være å ta bort en ordning, men å innføre en ordning som antagelig ikke bare kunne gjelde dette ferjesambandet, men måtte ha mer generell virkning.

Lodve Solholm (Frp): Eg også er for så vidt klar over at dette ikkje var ei generell ordning, men når vi har desse ordningane innanfor andre reisemåtar, bl.a. på ferjer og bussar, synest eg det er merkeleg at ein då ikkje også kunne ha sånne ordningar når det gjeld bompengeselskap. Passasjerane skal betale halv pris på bussen, så må dei betale full pris til eit bompengeselskap, eventuelt skal dei reise vidare med ferje, og så får dei halv pris der – så ein må finne ut korleis ein skal klare å samordne dette billettsystemet ein gong i tida. Det blir noko forunderleg for meg dersom ein ikkje skal ha eit likt system overalt. Vil det seie at ikkje nok med at Arbeidarpartiet vil nekte pensjonistane å få litt rimelegare reise så dei kan kome seg litt rundt og besøke slekt og venner, dei vil også ta vekk honnørtakstane på dei andre transportmidla der vi har denne ordninga?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som jeg også var inne på i mitt hovedsvar, må en når det gjelder takstsystemer, foreta en avveining mellom hensynet til brukerne, trafikkforholdene og økonomien. Det er denne avveiningen som har ligget til grunn for de retningslinjene vi nå praktiserer.

Når det gjelder spørsmålet om Arbeiderpartiet har planer om å ta bort øvrige rabattordninger, kan jeg vise til at regjeringen Bondevik fremmet tanker om dette i forbindelse med budsjettet for 2000. Da ble det avvist, og vi har ingen planer om å gå bort fra dette budsjettforliket.

S p ø r s m å l 2 2

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Ryfylke er eit område i Rogaland der auka busetnad kan avlasta pressområdet Nord-Jæren. Tryggleik og stabilitet når det gjeld kommunikasjonar, er ein føresetnad både for innbyggjarar og næringsliv. I øykommunen Finnøy vil varsla fjerning av ei av tre ferjer gi eit dramatisk dårlegare rutetilbod. Føreslegen reduksjon av hurtigbåttilbodet i Ryfylke har medført stor uro.

Vil statsråden ta initiativ for å sikra midlar og samarbeidsformer som gir innbyggjarane tryggleik i forhold til båt og ferje?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Den varslede fjerningen av én av tre ferjer i Finnøysambandet har sin bakgrunn i uenighet mellom staten og fylkeskommunen om fylkeskommunal betaling for riksvegferjers anløp av fylkesvegkaier.

Finnøysambandet er et såkalt blandet samband, der riksvegferjene betjener både riksveg- og fylkesvegkaier. Saken gjelder nærmere bestemt at fylkeskommunen gjennom flere år har betalt mindre for anløp av fylkesvegkai enn det de generelle retningslinjene for slik betaling fra 1989 tilsier. Dette er retningslinjer som alle fylkeskommuner i lignende situasjon som Rogaland må innrette seg etter. Statens vegvesen har etter at det i 1998-99 gjennomgikk beregning av betaling i henhold til retningslinjene, tatt opp spørsmålet om riktig betaling

med fylkeskommunen. Dette har ikke lyktes. Vegvesenet har deretter varslet at ferjetilbudet i Finnøysambandet ville bli redusert fra 1. april 2000 om ikke fylkeskommunen økte sin betaling. Av praktiske årsaker har departementet pålagt Statens vegvesen å videreføre tilbudet i Finnøysambandet til 1. juli uten økning i den fylkeskommunale betalingen. Etter den tid må imidlertid de generelle retningslinjene for betaling til Statens vegvesen for riksvegferjers anløp av fylkesvegkai legges til grunn i Finnøysambandet. Dersom ikke fylkeskommunen da øker sin betaling, vil det måtte gjennomføres rutereduksjoner i fylkesferjedriften i Finnøysambandet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg vil takka for svaret og gje uttrykk for forståing for at det her må vera felles retningslinjer frå fylke til fylke.

Mitt spørsmål galdt både ferje- og hurtigbåttilbodet, der det òg er ei dramatisk endring.

Høgare oljepris enn det som var føresetnaden då statsbudsjettet for i år vart lagt fram, eit lønsoppgjer som inneber auka kostnader for fylkeskommunane samt ein varsla gjennomgang av sjukehusøkonomien frå Regjeringa si side – alt dette er faktorar som har mykje å seia for fylkeskommunane sin økonomi, og som gjer at dei går nøye gjennom kva som er lovpålagde oppgåver og kva som ikkje er det.

Vil Regjeringa i revidert budsjett og i Nasjonal transportplan sjå på kva som kan gjerast for å sikra gode kommunikasjonar både på kort og på lengre sikt?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg er glad for at vi har en felles forståelse av de vilkår fylkesvegsambandene må være underlagt.

Når det gjelder spørsmål knyttet til revidert nasjonalbudsjett, er det vanskelig for meg å komme inn på konkrete forhold i så måte. Men vi er selvsagt vel kjent med den kostnadsøkningen som har skjedd med hensyn til båt- og ferjetrafikk, bl.a. av de årsaker som representanten Meltveit Kleppa viste til.

Jeg vil for øvrig også vise til det svar som jeg avgav i spørretimen for en uke siden vedrørende ferjenes økonomi, nemlig at vi vil vurdere situasjonen med det aller første.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg takkar for den stadfestinga eg her fekk, i forhold til kva som vil bli vurdert i revidert budsjett.

Lat meg peika på at Rogaland er eit ferjefylke, der øyar og fjordar gjer befolkninga i fleire kommunar avhengig av båt og ferje. Og Ryfylke er ein av fleire regionar der det er eit sterkt engasjement for auka busetjing og eit meir variert næringsliv. Ungdom kan der få byggeklare tomter – til og med barnehageplass. Det er ei sterk satsing bl.a. på havbruk, som jo er ei næring med eit stort potensial for fleire arbeidsplassar.

Gode kommunikasjonar er heilt avgjerande for den framtidstrua og den optimismen som har vore gjeldande, og som framleis skal vera det. Eg vil be samferdselsministeren medverka til det.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Foruten at Rogaland er et ferjefylke, er det også et fylke som har stor vekst og stort vekstpotensial, ikke minst for nye deler av næringslivet.

Jeg er aldeles enig i at en næringsvekst i distriktene er sterkt avhengig av gode kommunikasjoner. Det vil vi ha med oss i forhold til revidert nasjonalbudsjett, men ikke minst vil vi ha det med oss når vi legger fram Nasjonal transportplan.

S p ø r s m å l 2 3

Fra representanten Odd Einar Dørum til fiskeriministeren:

«Byutvikling i Bjørvika er bredt akseptert som viktig. Det har en tid vært konflikt om råderetten over deler av området mellom Oslo kommune og Oslo Havnevesen.

Vil det bli tatt initiativ for å løse konflikten, slik at kommunen helhetlig kan disponere også havnevesenets arealer for å få til byutvikling i området, og gjennom eienomsutvikling få pengebidrag til delfinansiering av senketunnelen på E18?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 2 4

Lodve Solholm (Frp): Eg vil stille miljøvernministeren følgjande spørsmål:

«I dei seinare år har statlege styresmakter gjort ei rekke vedtak ved å nytte rikspolitiske retningslinjer, som til dømes etableringsstopp for kjøpesentra og retningslinjer for arealplanlegging.

Ser statsråden at ein slik aktiv bruk av rikspolitiske retningslinjer på sikt er med på å undergrave det kommunale sjølvstyret?»

Statsråd Siri Bjerke: Det er et nasjonalt ansvar å forvalte arealressursene bærekraftig, og kommunene har ansvar for å lage planer for bruk og vern av arealene.

Disse arealplanene skal ivareta både de lokale, de regionale og de nasjonale interessene. I dette arbeidet er det viktig at statens forventninger til kommunene kommer klart til uttrykk i forkant av de ulike planprosessene.

Når slike retningslinjer skal innføres, må det gjøres en grundig avveining av forholdet mellom det kommunale selvstyret og behovet for nasjonal styring. Jeg synes ikke at en klar formidling av nasjonal arealpolitikk har bidratt til å undergrave det lokale selvstyre. Samspill mellom nasjonale, regionale og lokale myndigheter kan dreie arealbruken i en mer bærekraftig retning.

Når det gjelder representanten Solholms henvisning til den midlertidige etableringsstoppen for kjøpesentre, vil jeg minne om at Stortinget ved behandlingen av St.meld. nr. 29 for 1996-97, Regional planlegging og arealpolitikk, gjorde et vedtak om å be regjeringen vurdere å innføre en slik regel. Grunnen til dette var det økte antallet store kjøpesentre utenfor de eksisterende sen-

trumsområdene. Slike etableringer fikk ofte uheldige virkninger i forhold til utviklingen i sentrumsområdene, utviklingen i nabokommunene, og førte med seg mer bilbruk.

Denne etableringsstoppen er midlertidig. Det utarbeides nå fylkesplaner som gjør det mulig å se lokalisering av kjøpesentre i en regional sammenheng. Disse planene vil avløse etableringsstoppen. Planarbeidet drives av fylkeskommunene i nært samarbeid med kommunene.

Lodve Solholm (Frp): Det er ein ting som forundrar meg, og det er at der lokaldemokratiet ikkje verkar, som f.eks. i helse- og omsorgssektoren, der skal vi ikkje ha nokon statlege retningslinjer. Men på område der lokaldemokratiet faktisk verkar, der eg trur at lokale politikarar har vel så god greie på ei berekraftig hausting av våre naturressursar og våre nasjonale område, der skal vi altså ha nasjonale retningslinjer. Dette forstår eg ikkje, for der ein kanskje burde ha nasjonale retningslinjer, det gjeld ansvaret for å ta seg av våre eldre, dei funksjonshemma og sjuke menneske, der er det ikkje så nøye med nasjonale retningslinjer. Det skal vi overlate til demokratiet, og dei klarer ikkje å gjennomføre det. Men på dette området, der kommunepolitikarane faktisk har vist at dei klarer det, der skal vi ha retningslinjer.

Så eit tilleggsspørsmål: Når kan ein vente at den mellombels etableringsstoppen blir oppheva??

Statsråd Siri Bjerke: Arbeiderpartiregjeringa har signalisert at vi ønsker å styrke lokaldemokratiet og i lys av det se på oppgavefordelingen mellom nivåene i det nasjonale demokratiet. Det er ikke noe område som skal unntas fra den vurderingen, heller ikke miljøpolitikken. Men jeg tror at det er viktig i det arbeidet å se på hvordan de ordningene som i dag eksisterer, har fungert i lys av målsettinger, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette er et arbeid vi ønsker å følge opp, på samme måte som vi vil følge opp den midlertidige etableringsstoppen for kjøpesentre med å vurdere fylkesplanene, slik at vi etter hvert kommer over i et annet system på det området.

Lodve Solholm (Frp): Eg er ikkje ueinig med statsråden i at vi skal styrkje lokaldemokratiet. Det er nettopp Framstegspartiet som har vore den største pådrivaren når det gjeld å fornye lokaldemokratiet, fornye oppgavefordelinga mellom dei ulike nivåa, vurdere fylkeskommunane si framtid osv.

Det forundrar meg at politikarar på nasjonalt plan trur at når dei lokale politikarane ikkje klarer jobben sin, då skal vi inn med statleg styring, og spesielt på område der det viser seg at kommunane klarer jobben sin. Det verkar som om den mellombels etableringsstoppen for kjøpesenter faktisk har hindra utviklinga i ein del område. At det i enkelte område faktisk har blitt for mange kjøpesenter, er vel mogleg. Men politikarane, ved folket, har sagt ja til det. Der har lokaldemokratiet verka. Vi treng ikkje å ha statlege retningslinjer.

Statsråd Siri Bjerke: Det er nettopp fordi vi mener at de lokale politikerne i kommunene gjør jobben sin på en god måte, at vi i arbeiderpartiregjeringen ønsker å styrke lokaldemokratiet, og dette er et område vi vil følge opp. Men det kan jo hende at representanten Solholm og jeg er noe uenige når det gjelder betydningen av denne kjøpesenterpolitikken for å oppfylle både nasjonale og lokale mål. Dette har ikke minst vært en støtte til kommunene i forhold til ønsket om å bevare sentrumsområdene i kommunene, og også å se samarbeidet mellom kommunene i en litt større sammenheng.

S p ø r s m å l 2 5

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille miljøvernministeren følgende spørsmål:

«I Hedmark er mange engstelige for den såkalte soneplanen for ulv.

Vil statsråden ta hensyn til blant annet barn og foreldre, bufedrivere, jegere og andre som er svært negative til at vi får områder hvor ulven kan ferdes fritt, samt tror statsråden at rovdyra vil holde seg innenfor denne sonen til enhver tid?»

Statsråd Siri Bjerke: Forvaltningen av ulv bygger på Stortingets behandling av rovviltmeldingen fra 1997. Stortinget la til grunn at det skal sikres levedyktige bestander av alle de fire store rovdyrartene i Norge, samtidig som vi skal ha et aktivt jordbruk med muligheter til å utnytte beiteressursene i utmarka. Stortingsflertallet la til grunn at hvert individ av ulv inntil videre må ha et strengt vern, og det ble vist til norske og svenske myndigheters felles mål om å få etablert minst åtte-ti familiegrupper i Sør-Skandinavia.

Stortinget vedtok også at det ikke skal legges til rette for etablering av par eller familiegrupper i områder med samisk tamreindrift. For øvrig har ulven i dag et strengt vern over hele landet.

På bakgrunn av bestandsutviklingen de senere år er det nå behov for en mer aktiv forvaltningsstrategi. For å skape større forutsigbarhet i bufenæringen skal par og familiegrupper av ulv ikke få etablere seg i de områdene som har størst konflikt med sauenæringen. Dette er et viktig element i arbeidet med en mer differensiert forvaltning. Også innenfor områder der dagens strenge vern skal videreføres, er det behov for en mer aktiv forvaltning for å sikre at vi følger opp Stortingets målsetting. Jeg vil utarbeide en modell for en slik differensiert forvaltning med konkrete sonegrenser som kan være retningsgivende for forvaltningen også i årets beitesesong, og sende forslaget ut på en bred høring.

Et forslag til endring av viltloven vil bli lagt fram for Stortinget før påske. Formålet er å sikre muligheten for en differensiert og fleksibel forvaltning av de store rovdirene, slik at hensynet til jordbruk og tamreindrift kan ivaretas på en bedre måte enn i dag.

Når det gjelder spørsmålet om rovdirene vil holde seg innenfor en fastsatt sone, må det ses nettopp i lys av forslagene til endringer i viltloven som skal legges fram,

sammen med modellen for en differensiert forvaltning. Dette blir de viktige virkemidlene i den videre forvaltningen av ulv.

Representanten Bredvold er i sitt spørsmål også inne på frykt i tilknytning til forvaltningen av ulv. Vi må arbeide for å motvirke frykt, bl.a. ved informasjon og veiledning.

Jeg vil ha en bred dialog med alle berørte parter før den endelige ulveforvaltningen skal fastlegges.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret og for hennes positive engasjement, men jeg tror kanskje ikke bufedriverne blir helt beroliget av svaret.

Synes ikke statsråden at de som f.eks. driver med bufe, får svært kort tid til å innrette seg etter en eventuell ulvesone? Det å finne nye beiteområder samt mange andre praktiske ting vil nødvendigvis ta noe tid. Er statsråden innforstått med disse problemene, og hva vil statsråden konkret gjøre for å avbøte dem?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg kan forsikre representanten Bredvold om at de elementene han tar opp i sitt tilleggs-spørsmål, er av dem jeg vil vurdere i mitt videre arbeid, både i forbindelse med endringene i viltloven og i forbindelse med utarbeidelsen av en soneplan for årets beitesesong.

Jeg kan dessuten informere om at jeg i den aller nærmeste framtid vil ha en dialog med berørte interesser i Hedmark – det er neste uke – og jeg vil også ha en dialog med berørte interesser i Østfold svært tidlig i mai.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden nok en gang for svaret, og jeg er glad for at hun i ukene som kommer, skal ha møte med interessenter både i Hedmark og Østfold, to fylker som blir sterkt berørt av dette.

Det er mange ting i denne saken som kan diskuteres. Jeg skal trekke fram én konkret ting, og det er erstatning for tap av beiterettigheter og den praktiske beitebruken. Er statsråden innforstått med at det kan komme rettssaker i forbindelse med slike tap?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg er forberedt på å behandle alle konsekvenser av den rovdyrpolitikken som vi nå er i ferd med å konkretisere. Også i lys av det siste tilleggs-spørsmålet tror jeg det er svært viktig at vi får endringer i viltloven og en soneringsplan som kan gjelde fra årets sesong, fordi vi da har et grunnlag å gå videre på.

S p ø r s m å l 2 6

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har følgende spørsmål til vår ærede landbruksminister:

«Gilde er avslørt i å ha dypfrost opptil 2,5 tonn ferskt bankekjøtt tre dager før holdbarhetsdatoen gikk ut. Kjøttet er deretter solgt som frysevarer til Spar-kjeden. I fjor solgte Gilde 34 tonn «gammelt» dypfrost svinekjøtt som nye ferske grillskiver. I begge tilfellene havner Gilde Agro Fellesslakteri i Lillesand i klemme.

Vil statsråden vurdere nye kontrollrutiner som kan gi forbrukerne større sikkerhet?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Representanten Hedstrøm tar opp en sak av stor prinsipiell viktighet. Jeg vil derfor gå gjennom saken slik jeg kjenner den.

Landbruksdepartementet har innhentet opplysninger fra Statens næringsmiddeltilsyn, som har bekreftet at det kommunale næringsmiddeltilsynet i Vest-Agder innførte omsetningsforbud mot et vareparti av storfekjøtt på 137 kg i Spar-kjeden. Kjøttet kom opprinnelig fra Gilde Agro Fellesslakteri i Lillesand, som hadde dypfrysst kjøttet tre dager før utgått holdbarhetsdato og solgt det videre til Spar-kjeden. Kjøttet ble frambudt i kjøledisk som kjølt vare og merket med ny holdbarhetsdato.

Representanten Hedstrøm spør om jeg vil vurdere nye kontrollrutiner som kan gi forbrukerne større sikkerhet. Etter min vurdering er det ikke behovet for ytterligere kontrollrutiner som er mest vesentlig i denne saken. Det som er vesentlig, er at produksjonsprosessen ikke har vært forskriftsmessig. Merkingen på emballasjen har skapt stor forvirring hos forbrukerne som har reagert på at kjøttet hadde opptil tre ulike merkelapper.

Jeg vil understreke ansvaret som matprodusentene har for å overholde regelverket på området. Det som er viktig for frambud av trygge matvarer, er at næringsmiddelprodusentene har velutviklede internkontrollsystemer som dekker alle produksjonsledd. Deretter er korrekt og tilstrekkelig merking en avgjørende forutsetning for forbrukernes valg. Merkingen skal gi mest mulig opplysninger om produktets egenskaper og kvalitet.

Tilsynsmyndighetene har imidlertid nå skjerpet kravene på området for overvåking av nedskjæringsvirksomheter. Siden 1. januar 2000 føres det nå daglig tilsyn med virksomheter som håndterer ferskt rødt kjøtt.

Det er en klar forutsetning fra myndighetenes side at maten som omsettes i Norge, skal være helsemessig trygg og frambyst på en redelig måte. Dersom det påvises at overholdelsen av offentlige bestemmelser ikke har vært god nok, vil dette få konsekvenser for næringsmiddelprodusentene.

Som en konklusjon vil jeg poengtere at næringen selv har hovedansvaret for at forbrukerne har tillit til matproduksjon, og at det omsettes trygg mat i Norge. Jeg regner med at næringen går gjennom sine produksjonsrutiner og merkeordninger for å klarlegge hvordan slike forhold kan oppstå. Slike forhold underminerer tilliten til produktene, og næringen bør umiddelbart bringe forholdene i orden. Jeg har fra min side bedt Statens næringsmiddeltilsyn om å følge opp saken gjennom kontaktmøter med bransjen og det øvrige næringsmiddeltilsynet i landet.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg er ganske godt fornøyd med.

Gilde er jo en sentral aktør og skal kjenne regelverket, i og med at de er profesjonelle. Likevel har de vært involvert negativt i disse historiene flere ganger. Derfor er det grunn til å reagere når de ikke har tatt lærdom av hva som har skjedd tidligere.

Det har kommet mange henvendelser i denne saken, særlig fra Sørlandet. Forbrukerne reagerer kraftig fordi de får en vare som er en annen enn den regelverket tilsier, og fordi de kanskje tar en helsemessig risiko som det ikke er nødvendig å ta. Ifølge markedssjefen i Gilde Norge er dette en vanlig måte å kvitte seg med eldre kjøttpartier på, og da er det jo grunn til å reagere.

Slakteriforskriften er klinkende klar: Kjøtt som er bestemt for innfrysing, skal innfrys med en gang det er ferdig skåret og modnet. Bankekjøttet fra Gilde Agro ble først produsert, pakket og merket som vanlig kjølevare. Mener ikke statsråden at det da er en uforsvarlig praksis som er blitt fulgt her, særlig når man også sier at dette er en vanlig måte å gjøre det på?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Tilsynsmyndighetene har sagt at det som her har skjedd, ikke er akseptabelt. Derfor har man også beslagnag partiet og gjort det klart at man ikke aksepterer det som har skjedd.

Men det som jeg tror det er veldig viktig å understreke, er at Gilde selv har et særlig ansvar for å gjenopprette den eventuelt sviktende tillit som man nå har i deler av markedet. Det er først og fremst produsentene selv som er helt avhengig av at forbrukerne har tillit til den måten mat blir håndtert på, og fra tilsynsmyndighetenes side vil det selvfølgelig alltid være snakk om å ha gode kontrollrutiner, noe jeg mener vi har. Men like fullt er det altså særlig viktig at de som skal overleve og ha framdrift i et marked, selv er seg dette ansvaret veldig bevisst.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for tilleggs svaret.

I debatten om næringsmiddelkontroll er det nevnt at SNT og andre kontrollinstanser som i dag er underlagt Landbruksdepartementet, burde vært underlagt f.eks. Helsedepartementet, fordi det er helsemessige aspekter som det er viktig å fokusere på i denne sammenheng.

Hva mener statsråden om å plassere SNT og andre kontrollinstitusjoner under et annet departements ansvarsområde?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Først: Det er vel vanskelig å karakterisere dette som et lite oppfølgings-spørsmål, men heller som en ganske stor og ny sak, så rent prinsipielt vil jeg bare si at jeg tror både statsråden og Regjeringen er komfortabel med den måten vi har organisert arbeidet vårt på så langt. Og det som gjør at jeg i og for seg tror at det er viktig at tilsynsmyndighetene nettopp er plassert i Landbruksdepartementet, henger sammen med at det er matvaretryggheten fra jord til bord som er avgjørende for hvorvidt forbrukeren skal oppleve kjøpet som trygt. Og det at vi har et departement som har et ansvar i hele matvarekjeden, bidrar faktisk, tror jeg, til større trygghet for forbrukeren enn hva alternativet ville ha gjort.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 9.

S p ø r s m å l 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Erna Solberg til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av justisministeren som rette vedkommende.

Erna Solberg (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Mindreårige asylsøkere skal få oppnevnt verge av overformyndieriet. Vergen har flere oppgaver, blant annet å være representant for den mindreårige overfor myndighetene, yte personlig støtte og forklare forhold som myndlingen ikke skjønner. Ifølge Redd Barna er situasjonen slik at en rekke mindreårige asylsøkere ikke vet at de har verge eller hvem som er det. Samme verge kan være oppnevnt for opptil 50-100 mindreårige asylsøkere.

Mener statsråden vergeordningen fungerer etter lovens intensjoner slik dagens praksis er?»

Statsråd Hanne Harlem: Lov om vergemål for umyndige av 22. april 1927, vergemålsloven, gjelder bl.a. for mindreårige personer, dvs. personer under 18 år. For mindreårige asylsøkere som ikke har foreldre, eller ikke har foreldre her i landet, skal det oppnevnes verge eller hjelpeverge, som skal ivareta den mindreåriges interesser. Oppnevningen blir foretatt av overformyndieriet og eventuelt skifteforvalteren i den kommune hvor den mindreårige er registrert.

Jeg er kjent med at verge- og hjelpevergeordningen for mindreårige asylsøkere ikke alltid fungerer tilfredsstillende. Dette henger bl.a. sammen med at det i praksis er vanskelig å rekruttere kompetente verger. De som påtar seg vergeoppdrag, blir derfor verge for flere mindreårige asylsøkere samtidig. Dette kan føre til at ikke alle får den bistand de bør ha av vergen.

Denne vanskelige rekrutteringssituasjonen har til dels også sammenheng med godtgjørelsen, eller rettere sagt mangelen på sådan.

Selve oppdraget som verge er ulønnet, men nødvendige utlegg kan dekkes. Det kan også gis kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste eller et visst vederlag for arbeidet. Hovedregelen er at dette skal dekkes av den mindreåriges egne midler, men da en mindreårig asylsøker ofte ikke har egne midler, følger det av loven at utgiftene skal dekkes av kommunen etter avgjørelse av overformyndieriene. Hva slags praksis overformyndieriene har i disse sakene, er i stor grad avhengig av hvor mye som er bevilget til dette formålet av den aktuelle kommunen.

Jeg er i ferd med å sette ned et utvalg som skal revidere hele vergemålslovgivningen. I mandatet vil det bl.a. inngå å vurdere den mindreåriges rettsstilling og å se på behovet for vederlag for vergeoppdrag.

I mellomtiden vil jeg vurdere enkelte andre tiltak, f.eks. bedre opplæring av og veiledning for verger. Den mindreårige asylsøker bør også få møte sin verge på et tidligere tidspunkt, slik at han eller hun i større grad blir oppmerksom på vergens rolle som representant og støtteperson.

Jeg understreker likevel at den mindreåriges interesser som asylsøker blir ivaretatt også av vedkommendes advokat, uavhengig av vergespørsmålet. For alle mindreårige asylsøkere har krav på advokat, og utgiftene dekkes av det offentlige. Ved utlendingsmyndighetenes behandling av asylsøknader blir det også tatt hensyn til asylsøkere som er mindreårige, bl.a. ved at sakene skal prioriteres, og ved at det skal tas hensyn til alder ved gjennomføring av f.eks. avhør.

Erna Solberg (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er glad for både at vergemålsloven skal gjennomgå en evaluering, og at man nå vil se kanskje spesielt på forholdene til mindreårige asylsøkere. Problemet med å gjennomgå hele loven er at det tradisjonelt sett kommer til å ta lang tid, og vi befinner oss faktisk i en akutt situasjon med svært mange mindreårige asylsøkere, som sitter i mottak veldig lenge. Selv om de er prioriterte, er vi i den situasjon at mange kommuner av ulike grunner ikke ønsker å ta imot dem, bl.a. er de kanskje redde for at det medfører økte kostnader å motta mindreårige asylsøkere. Mitt spørsmål er derfor om det er mulig å få gjort noe arbeid knyttet til denne vergeordningen, litt hurtigere, eventuelt å fjerne vergeordningen og finne frem til andre støtteordninger som er bedre egnet til å ivareta de tingene som en advokat ikke gjør overfor mindreårige asylsøkere.

Det er klart at mange mindreårige asylsøkere har behov for noen som kan hjelpe dem også i forhold til rettighetene deres i det norske systemet. Det er noe som en verge kunne ha gjort, men det fungerer ikke.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg er uten videre enig i at en mindreårig asylsøker har behov for en verge, altså en person i tillegg til advokaten. Jeg er også enig i at den totale gjennomgang av vergemålslovgivningen ikke er gjort på svært kort tid, så jeg skal ta med meg oppfordringen om å se på mulighetene for å gjøre noe mer konkret rettet mot mindreårige asylsøkere.

Men jeg lurar på om det var en misforståelse knyttet til når verge oppnevnes, for verge skal altså oppnevnes for mindreårige med en gang de kommer til landet. Man avventer ikke at de har fått plassering i sin endelige kommune. Dette bidrar for så vidt antakelig til noe av problemet ved at de kommunene hvor det ligger mottak, vil måtte oppnevne forferdelig mange verger. Det gjør jo belastningen større for den aktuelle overformyndierikommunen enn for andre kommuner som ikke har mottak i sin kommune.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Erna Solberg (H): Det var ikke noen misforståelse. Jeg vil bare understreke at det at bosettingen tar så lang tid, betyr at vergens rolle blir større i perioden før man er bosatt. I det øyeblikket mindreårige asylsøkere blir bosatt, er det fremdeles behov for verge, men da vil man være innenfor et helt annet nettverk av tiltak og støtte-

funksjoner, f.eks. etablert med skole og andre omsorgsfunksjoner, som eksisterer innenfor kommunen.

Problemet som oppstår ved at man sitter i mottak, er at ingen på en måte har ansvar utover mottakets personale. Det gjør at vergen har en mye større rolle jo lengre tid den mindreårige blir sittende i mottak før han blir bosatt ute, slik at hvis man ikke nå får gjort noe for å få behandlingstiden ned i form av å få bosettingen opp når det gjelder mindreårige asylsøkere, så er det altså et større akuttbehov for at vergeordningen må fungere bedre.

Ett av problemene knyttet til vergeordningen er at man etablerer én verge i det øyeblikket den mindreårige kommer til landet, og så flyttes stort sett alle asylsøkere kort tid etter de første avhørene til andre mottak, og så blir det nye verger igjen.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg har i grunnen ikke så mye å legge til. Jeg hører hva representanten Solberg sier, og er for så vidt enig i den problembeskrivelse representanten gir, og jeg mener at dette er noe som vi må følge videre opp.

S p ø r s m å l 27

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil gjerne få lov til å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Sarpsborg kretsfengsel ble nylig tømt for innsatte på grunn av stort sykefravær blant de ansatte. Samtidig har det lenge vært uenighet mellom anstaltens ansatte og fengselsregionens ledelse om turnusordningen ved anstalten.

Vil statsråden gjøre noe for å sikre at driften kommer i gang igjen på en forsvarlig måte ved Sarpsborg kretsfengsel?»

Statsråd Hanne Harlem: Drøftingene rundt turnusordningen i Sarpsborg kretsfengsel har versert over noen tid. Kjernen i konflikten er en diskusjon rundt lengden på den enkelte vakt. Fengselsledelsen ønsker på sin side en turnusordning som ivaretar hensynet til å oppnå best mulig kriminalpolitiske resultater, og som er hensiktsmessig i forhold til faglig arbeid. Det er i denne sammenheng viktig at vaktene ikke blir så lange at det går ut over muligheten til aktiv og god innsats. De fleste andre anstalter i landet har innført turnusordninger som tilfredsstillende disse kravene. Slik situasjonen har utviklet seg, har Justisdepartementet akseptert en midlertidig stenging av Sarpsborg kretsfengsel. I brev av 31. mars har departementet presisert overfor Østre fengselsdistrikt at det må legges ned betydelige anstrengelser for å finne en snarlig løsning på saken. Departementet har i samme brev bedt om å bli holdt løpende orientert om den pågående prosessen. Videre har departementet senest mandag 3. april avholdt nok et møte i saken med ledelsen i Østre fengselsdistrikt for å bidra til at man sammen med tjenestemannsorganisasjonene kan finne en løsning.

Så svaret på spørsmålet er at statsråden og departementet allerede har gjort og vil fortsette å gjøre noe for å

sikre at driften skal komme i gang igjen på en forsvarlig måte ved Sarpsborg kretsfengsel.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg takker for svaret. Det var godt å høre at statsråden, så fersk i stolen, allerede har tatt initiativ både ved brev sist fredag og møte nå mandag for å få en løsning på situasjonen.

Turnusordningen bør normalt løses administrativt i fengselsregionen. Men som statsråden sa, har drøftingene «versert over noe tid». Det er vel å ta forsiktig i siden disse drøftingene nå går på femte året mellom de ansatte i Sarpsborg kretsfengsel og ledelsen i fengselsregionen. Nå har altså situasjonen kulminert med et så høyt sykefravær at fengslet har blitt stengt. Dette er en helt uholdbar situasjon, som ikke burde ha oppstått.

Jeg er glad for at statsråden nå har sendt ut klare signaler og sier at hun skal holde seg løpende orientert. Jeg regner med at hun også kan love at hun om nødvendig griper inn i situasjonen, og i hvert fall fortsetter å legge et sterkt trykk på partene til løsningen, forhåpentligvis raskt, ligger der.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg kan bekrefte at departementet fortsatt kommer til å være engasjert og følge nøye med i situasjonen, for, som representanten Tømmerås også sier, det er ikke holdbart at et fengsel holdes stengt over lengre tid på bakgrunn av denne type diskusjoner eller konflikter mellom ledelse og tjenestemannsorganisasjoner om turnusordningen. Vi må prøve å få dette til på samme måte som man har fått det til i de fleste andre anstalter i landet.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil bare i tillegg vise til at jeg i spørsmålet mitt sier at driften må komme i gang igjen på en *forsvarlig* måte. En turnusordning som oppleves som så tøff av de ansatte at vi får så mange sykemeldte, kan vel umulig kalles forsvarlig. Jeg er glad for at statsråden i sitt første svar sier at man må finne en løsning sammen med tjenestemannsorganisasjonene. Det må også bety at man må lytte bedre til hva de ansatte i Sarpsborg kretsfengsel sier, og huske at den vet best hvor skoen trykker som har den på. En turnusordning som er optimal ett sted, i én fengselsanstalt, er ikke nødvendigvis det i en annen fengselsanstalt. Vi skal huske på at Sarpsborg kretsfengsel er et lite fengsel hvor det er få ansatte i forhold til antall innsatte, sammenlignet med andre anstalter. Det må spille inn i vurderingen om hva slags turnusordning man skal ha. Man må se på helheten og de lokale forhold.

Statsråd Hanne Harlem: Det vil føre noe for langt å gå inn i detaljene rundt hva som er konfliktene knyttet til turnusordningen, for her er det mange varianter og komponenter. Hovedpoenget for departementet har vært å etablere en turnusordning som gjør at man ikke har så lange vakter at det blir vanskelig å på en god måte gjennomføre en aktiv og faglig innsats overfor de innsatte, bl.a. gjennom kontaktbetjentordningen. Da er det viktig at de ansatte er tilstrekkelig ofte på jobb og har kortere

vakter. Jeg kan også minne om at arbeidsmiljølovens hovedregel er kortere vakter enn tolv timer. Så her er det en konflikt som går på at departementet ønsker noe kortere vakter enn det de ansatte har ønsket. Men hovedpoenget er at vi må finne en løsning, og vi må finne en løsning sammen med tjenestemannsorganisasjonene.

S p ø r s m å l 28

Erna Solberg (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«Da Stortinget i 1992 vedtok ny lov om barnevernstjenester, vedtok flertallet at det skulle innføres en ordning med en talsperson for barn i slike saker. Opprinnelig ville flertallet ha en obligatorisk ordning, men ved lovutforming i 1993 vedtok man å gi fylkesnemndene mulighet til å oppnevne slike talsmenn i enkeltsaker. Samtidig ble det understreket at ordningen i løpet av et par år skulle evalueres og evalueringen legges frem for Stortinget. Åtte år har nå gått.

Når kommer evalueringen til Stortinget?»

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Spørsmålet som her reises av representanten Solberg, er viktig og handler om et tema som jeg er opptatt av, å sette barnas situasjon i fokus, spesielt de svakeste barnas situasjon. Det er gjort flere ting i forhold til evalueringen av ordningen med talsperson for barn i de årene som har gått siden Stortinget vedtok ny lov om barnevernstjenester.

Etter barnevernsloven § 7-4 kan fylkesnemnda oppnevne en egen talsperson for barn i saker som skal behandles i fylkesnemnda. Det er med hjemmel i bestemmelsen gitt nærmere forskrifter om ordningen. Lovbestemmelsen ble vedtatt i 1993 etter at Stortinget hadde bedt den daværende regjering fremme et forslag om en slik ordning. I den daværende forbruker- og administrasjonskomiteens innstilling uttalte komiteen at Stortinget innen tre år etter at denne ordningen var satt i verk, burde få seg forelagt en evaluering av ordningen bl.a. for å vurdere utviklingen av praksis med hensyn til bruk av talsperson i de ulike fylkesnemndene.

Talspersonsordningen trådte i kraft 1. januar 1994. Dette innebærer at ordningen har fungert i noe over seks år. For å følge opp Stortingets anmodning om evaluering ble det besluttet at talspersonsordningen skulle inngå i delprogrammet «Evaluering av velferdslovene» i regi av Norges forskningsråd. Barnevernets utviklingssenter på Vestlandet og NOVA fikk oppdraget, og de evaluerte ordningen for perioden 1994-97. En såpass lang periode var nødvendig for å få et tilstrekkelig stort materiale. Evalueringsrapporten om talspersonsordningen forelå i oktober 1998. Evalueringen viser at ordningen på mange måter fungerer svært bra, men at det kan være behov for visse justeringer.

Det pågår imidlertid fortsatt en omfattende evaluering av barnevernsloven i regi av Norges forskningsråd. En del av de enkelte forskningsprosjektene er avsluttet, mens andre ikke er det. Departementet vil derfor på bakgrunn av de samlede evalueringresultatene vurdere om

det er behov for endringer i regelverket og/eller andre tiltak, f.eks. med hensyn til opplæring eller informasjon. Det ble i 1999 av regjeringen Bondevik oppnevnt et utvalg, Befring-utvalget, som er i ferd med å foreta en helhetlig gjennomgang av barnevernet. Herunder går utvalget inn i en del av de forskningsrapportene som foreligger. Også i Befring-utvalgets innstilling, som vil foreligge innen 1. mai i år, kan det bli foreslått endringer i regelverket.

Jeg vurderer det slik at det er riktig å se de ulike evalueringprosjektene samt Befring-utvalgets innstilling i sammenheng før det trekkes endelig konklusjon med hensyn til nødvendige tiltak, herunder også eventuelle endringer i regelverket. Så snart utvalgets innstilling og de ulike evalueringprosjektene foreligger, vil departementet ta fatt på dette arbeidet. Resultatene vil deretter bli presentert for Stortinget så raskt som mulig. Men jeg kan love representanten Solberg at praktiseringen av talspersonsordningen skal vektlegges i denne sammenheng.

Erna Solberg (H): Det er ingen grunn til å legge skjul på at etableringen av ordningen med en egen talsperson for barn i disse sakene ble gjort på tross av daværende barne- og familieminister Grete Bergets ønske, og som et initiativ fra alle øvrige partier på Stortinget den gangen, fordi man ønsket å ha en uhildet person som ikke var beregnet som sakkyndig, men som skulle kunne kjenne barnet og representere barnet i fylkesnemndene.

Som også nevnt i spørsmålet, var det primære ønsket å gjøre denne ordningen obligatorisk. Det ble den ikke – for å finne frem til en samlet løsning – fordi det var en del områder hvor det også kunne stilles spørsmål ved om man ønsket en obligatorisk ordning. Men på bakgrunn av det ønsket komiteen den gang at Stortinget innen tre år skulle få seg forelagt en evaluering av denne ordningen, bl.a. for å vurdere den praksis som utviklet seg med hensyn til bruk av barnets talsperson ved de ulike fylkesnemndene.

Det gjør at jeg synes at statsråden burde vurdere om hun ikke burde komme raskere tilbake, basert på denne evalueringsrapporten, til Stortinget, og ikke vente på evalueringen av hele barnevernsloven.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Jeg vil si at jeg deler representanten Solbergs syn, at det mest ønskelige selvfølgelig hadde vært at vi hadde hatt en helt annen framdrift i denne saken. Men jeg synes det er mest forsvarlig at vi nå ser hva Befring-utvalget vil legge fram av dokumentasjon. Jeg kan forsikre representanten Solberg at vi så skal komme tilbake og legge det fram for Stortinget så raskt som overhodet mulig, for det er ingen tvil om at evalueringen av ordningen viser at den har blitt praktisert forskjellig, og at talspersonsordningen har vært brukt i ulik grad. Noe av årsaken til dette er at det er opp til fylkesnemndslederen å bestemme om ordningen skal tas i bruk. Evalueringen så langt viser også at talspersonene har fått avsatt for lite tid til dette arbeidet. Jeg kan bare forsikre representanten om at vi skal følge opp dette nøye.

Erna Solberg (H): Jeg gjør ikke den nåværende statsråden ansvarlig for at dette har tatt lang tid. Det er selvfølgelig grenser for hvor fort man kan få snudd tingene og komme tilbake med saker til Stortinget.

Men jeg har lyst til å understreke at grunnen til at man ønsket denne saken evaluert uavhengig av den generelle evalueringen av barnevernsloven, var nettopp fordi man var redd for den ulike behandlingen som kunne skje ved ulike fylkesnemnder, og at man anså det at man ikke gjorde ordningen obligatorisk – i alle fall vurderte flertallet av partier på Stortinget det slik – rett og slett som en form for prøveordning.

Hvis det nå skal dra ut med en evaluering, og man eventuelt får et helt juridisk arbeid på endringene i barnevernsloven ellers, vil jeg fremdeles anbefale statsråden å komme tilbake med en devaluering av dette, hvis det da ikke er rimelig kort tid før Befring-utvalgets ferdigbehandling eventuelt kommer til departementet. Jeg tror at det for barnets skyld i disse sakene er viktig å ha noen uavhengige talspersoner som ikke har med seg den ballasten som en del sakkyndige har, og som ikke er i den av og til litt vanskelige situasjon barnevernet er i, med for-elsk for sine egne vedtak.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Jeg vil selvfølgelig følge nøye opp det Stortinget har sagt. Når jeg har fått mer innsyn i denne problemstillingen og også får mulighet til å gå mer inn i Befring-utvalgets innstilling, vil jeg selvfølgelig vurdere om det er riktig å ta denne biten ut og legge den fram for Stortinget raskere enn resten av evalueringen. Men det skal vi komme tilbake til. Jeg kan love representanten et svar på dette senere.

S p ø r s m å l 29

May Britt Vihovde (V): Eg vil stilla følgjande spørsmål til barne- og familieministeren:

«I munnleg spørjetime 29. mars 2000 gav statsråden uttrykk for at 3 mrd. kroner til kontantstøtte er ufornuftig bruk av skattepengar, og at ein skal satsa meir på barnehageplassar og utvida svangerskapspermisjon.

Vil statsråden ved evaluering av kontantstøtta ta stilling til den utjamnande effekten støtta truleg har på levekåra til dei som ikkje er knytte til arbeidslivet og difor har dårlege levekår?»

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: La meg innledningsvis få si at det vel ikke kommer som noen stor overraskelse for representanten Vihovde at jeg og mitt parti kunne tenke oss helt andre svar på de problemstillingene barnefamiliene står overfor enn kontantstøtte. Men jeg er samtidig veldig klar over at et flertall i denne salen ser det annerledes, og det er selvfølgelig et flertall jeg skal respektere.

Representanten Vihovde har rett i at det er en sammenheng mellom familieinntekt og mottak av kontantstøtte, ved at andelen som mottar kontantstøtte, synker både når mors inntekt og den samlede familieinntekten stiger. Men så lenge 80 pst. av foreldrene til 1-åringene

mottar kontantstøtte, er det vel vanskelig å finne belegg for at det er en støtteordning som er innrettet mot dem med dårligst levekår her i landet. Kontantstøtten er ikke behovsprøvd, og med det faktagrunnlaget som vi i dag har, er det vel en noe rask konklusjon å si at dette har en utjamnende effekt. Det norske samfunnet er slik innrettet at mange av de økonomiske rettighetene man har opparbeidet seg, forutsetter yrkesdeltakelse, og er noe som hjemneværende småbarnsforeldre ikke nyter godt av. Selv om kontantstøtten endrer noe på det, er det vel fortsatt bred enighet i denne salen om at lønn og opptjening av rettigheter først og fremst skal være koblet til et aktivt yrkesliv.

Det pågår nå en bred evaluering av kontantstøtten. I tillegg til de undersøkelser som departementet har igangsatt, koordinerer Norges forskningsråd en rekke prosjekter som vil være ferdig ved årsskiftet. Ett av dem, som pågår i Statistisk sentralbyrå, analyserer også nærmere kontantstøttens virkning på inntektsfordelingen.

I en samlet vurdering av kontantstøtten må en imidlertid også vurdere om det vil være andre måter å bruke offentlige midler på som kan være viktig for familier som ikke har det altfor rommelig økonomisk. For eksempel kan dagens høye foreldrebetaling i barnehagene være en belastning for økonomien i mange barnefamilier.

La meg avslutningsvis si at utjamning ikke bare handler om økonomi. Et viktig element i en sosial utjamningspolitikk er å nå barn med spesielle behov for opplæring og omsorg på et tidlig tidspunkt. Barnehage kan både være et virkemiddel for å avdekke hjelpebehov og en arena for en målrettet innsats. Dersom en evaluering av kontantstøtten viser at de barna som har størst behov for et barnehagetilbud, faller ut, regner jeg med at vi vil få en ny diskusjon om tiltak som kan sikre disse barna den hjelpen de trenger. Det er en viktig diskusjon i et utjamningsperspektiv.

May Britt Vihovde (V): Når eg valde å stilla barne- og familieministeren dette spørsmålet ut frå debatten og dei fråsegnene som kom, var det jo klart at det er ulikt syn på kontantstøtta og ulike årsaker til at ein ønskjer den. Men det er eit fleirtal som ønskjer kontantstøtte, og som har vedtatt det.

Det står òg i den utjamningsmeldinga som me har hatt til handsaming her i Stortinget, og som nåverande regjeringa og den førre regjeringa står bak, at universelle løyvingar har ein utjamnande effekt og lyfter levekåra til dei som har minst. Og dei som i dag er utanfor arbeidslivet, har i veldig mange samanhengar dårlegare levekår, og dette er òg veldig mange småbarnsforeldre.

Eg håpar at barne- og familieministeren i evalueringa av kontantstøtta òg ser på dei moglegheitene det er for utjamning. For Venstre er det viktig å ha universelle løyvingar, så ein ikkje gjer folk til klientar som må søkja om løyvingar for å koma vidare.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Jeg har lyst til å si at vi i fremtiden vil ha et stort behov for arbeidskraft i Norge. Og som jeg sa innledningsvis, har det også

vært bred enighet i Norge om at lønn og opptjening av rettigheter, som pensjonspoeng, trygd og sykepenger fortrinnsvis har vært knyttet til deltakelse i arbeidslivet. Men selvfølgelig må det være slik i vårt velferdssamfunn at vi også skal ha minimumsstandarder for dem som av ulike årsaker faller utenfor. Men det er ikke riktig at vi fra statens side skal gå inn og bruke milliardbeløp til grupper som kanskje strengt tatt ikke har behov for det. Det synes i hvert fall jeg og mitt parti blir et paradoks når vi ser den offentlige fattigdommen i sektor etter sektor.

Vi er opptatt av at vi skal ha en barne- og familiepolitikk som etterkommer det småbarnsforeldrene selv ønsker, og da vet vi at svaret er fellesskapsløsninger, billige barnehager og mer tid, og ikke en kontantstøtte som ikke nødvendigvis fører til mer tid mellom foreldre og barn. Men jeg har stor respekt for at flertallet i denne salen mener noe annet.

May Britt Vihovde (V): Statsråden uttalte at ein bruker milliardbeløp til kanskje vellukka familiar. Arbeiderpartiet ønsker i staden å bruka milliardbeløp til spesielle tiltak for å lyfta dei som har det dårleg. Det kan me vera einige i, men då går me inn i debatten om kontantstøtta.

For Venstre har det vore viktig med kontantstøtta for å gje foreldra valmoglegheit, og for å gje foreldra tru på at dei sjølve må velja dei løysingane dei meiner er best for barna sine. Då håpar eg statsråden kan stadfesta at ein ved ei evaluering – for i Venstre ønsker me òg ei evaluering av ordningane, både dei me er for og dei me er imot,

for me må alltid sikra dei – ser på om ein kan sikra ordninga og gjera ho betre.

Statsråden snakka om dei barna som fell utanfor om foreldra vel å ta ut dei som har behov for barnehage. Det er noko me er opptatt av, men me ønsker at ein seier konkret at ein vil sjå på om kontantstøtta òg har ein utjamnande effekt og lyftar levekåra for dei som har det vanskelegast i Noreg i dag.

Statsråd Karita Bekkemellem Orheim: Kontantstøtten er et politisk valg, og vi skal ikke bruke mer tid på den nå og argumentene for den. Men jeg har lyst til å si at evalueringen selvfølgelig skal avdekke alle sider ved kontantstøtten og konsekvensene ved innføringen av den. Og det er viktig, for dette er en ganske stor ordning, hvor vi ikke hadde en eneste konsekvensutredning før den ble iverksatt. Derfor har Arbeiderpartiet vært veldig opptatt av at vi måtte få en grundig og god evaluering, som også et flertall i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen har bedt om å få seg forelagt. Det representanten var opptatt av, nemlig den utjavnende effekten, vil selvfølgelig også bli belyst i evalueringen.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.25.
